

Viite

ECOFIN-neuvosto 17.10.2023 ja Euroryhmän sekä laajennetun kokoonpanon kokoukset 16.10.2023, Luxemburg

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Riikka Purra.

Tiivistelmä

Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2023 ehdotuksensa lainsäädäntömuutoksista Euroopan unionin finanssipolitiikan sääntökehikon uudistamiseksi. Lainsäädäntöuudistusten tavoitteena on jäsenvaltioiden velkakestävyuden vahvistaminen samalla kannustaen kestäväään ja osallistavaan talouskasvuun uudistusten ja investointien avulla. Lisäksi tavoitteena on korjata nykyisen finanssipolitiikan sääntökehikon puutteita. Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) kävi aiheesta politiikkakeskustelun 16.6.2023, ja sen jälkeen ministerit ovat keskustelleet aiheesta heinä- ja syyskuun kokousten yhteydessä. ECOFIN-neuvoston on 17.10. tarkoitus käydä jatkokeskustelu aiheesta puheenjohtajamaan taustoitukseen pohjautuen. Puheenjohtajamaa Espanja on pyrkinyt kokoamaan keskeisimpiä käsiteltäviä aiheita neljän ydinalueen ympärille, joita ovat yhteiset turvalausekkeet, investoinnit ja uudistukset, institutionaalinen tasapaino sekä uskottava toimeenpano ja omistajuus. Puheenjohtajamaa Espanja tavoittelee yleisnäkemyksiä, mutta puheenjohtajan ratkaisuesitystä yleisnäkemykseksi ei ole vielä ollut käytettävissä. Suomi arvioi mahdollista ratkaisuesitystä olemassa olevien kantojen valossa.

Muut asiat

ECOFIN-neuvoston on tarkoitus hyväksyä Portugalin, Tšekin, Alankomaiden, Slovenian ja Espanjan päivitetty elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Neuvosto saa myös tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukiväliseen toimeenpanosta. Lisäksi neuvosto käy näkemystenvaihdon Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutuksista. Neuvoston on myös tarkoitus hyväksyä päätelmät ilmastorahoituksesta 30.11.-12.12.2023 pidettävää YK:n ilmastonmuutoskonferenssia (COP28) varten sekä päätelmät yhteistyöhaluttomien kolmansien maiden EU-listan päivityksestä veroasioissa. Lisäksi puheenjohtaja ja komissio tiedottavat G20-valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien lokakuun kokouksesta sekä IMF:n vuosikokouksesta.

Euroryhmä 16.10.

Euroryhmässä saadaan tilannekatsaukset euroalueen prioriteettien ja euroalueen suositusten toimeenpanosta elpymis- ja palautumissuunnitelmissa sekä digitaalinen euro –hankkeen edistymisestä. Lisäksi esillä on kansainvälisten kokousten seuranta. Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa asialistalla on transatlanttinen taloudellinen vuoropuhelu, näkemystenvaihto Euroopan pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuudesta ja erityisesti pääomarahoituksen avaamisen ajureista EU:ssa sekä 27.10.2023 eurohuippukokouksen valmistelu.

Asialista:

1. Asialistan hyväksyminen
2. (mahd.) A-kohtien hyväksyminen

Lainsäädäntöasiat**3. Muut asiat**

Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin
 = *Puheenjohtaja tiedottaa*

4. Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen**s. 5**

- a) Asetus talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta
- b) Asetus liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä
 = *Yleisnäkemys*

Ei-lainsäädäntöasiat**5. Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen**

Direktiivi jäsenmaiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista
 = *Yleisnäkemys*

6. Taloudellinen elpyminen Euroopassa**a) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano****s. 11**

= *Tilannekatsaus*

b) Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset**s. 19**

= *Hyväksyminen*

7. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset**s. 28**

= *Näkemystenvaihto*

8. Päätelmät ilmastorahoituksesta 30.11.-12.12.2023 pidettävään YK:n ilmastonmuutos-konferenssiin (COP28)**s. 33**

= *Hyväksyminen*

9. G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 11.-13.10.2023 kokouksen seuranta ja IMF:n vuosikokoukset**s. 38**

= *Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat*

10. Päätelmät veroasioissa yhteistyöhaluttomien kolmansien maiden EU-listan päivittämiseksi**s. 41**

= *Hyväksyminen*

11. Muut asiat

Tilannekatsaus rahoituspalvelualan lainsäädännön toimeenpanoon
 = *Komissio tiedottaa*

Maanantai 16.10.

14:00 **Laajennettu euroryhmä**
17:15 **Euroryhmä**

s. 44
s. 45

Tiistai 17.10.

9.00 **Aamiainen**
10.00 **Ecofin-neuvosto**

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/707/2023-VM-7

Kekäläinen Antti

9.10.2023

ECOFIN-neuvosto 17.10.2023,**Luxemburg;****4. Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen:****a) Asetus talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta,****b) Asetus liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä;****5. Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen: Direktiivi jäsenmaiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista**

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023

Eduskuntatunnus

U 23/2023 vp.

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2023 ehdotuksensa lainsäädäntömuutoksista Euroopan unionin (EU) finanssipoliitiikan sääntökehikon uudistamiseksi. Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto kävi aiheesta politiikkakeskustelun 16.6.2023, ja sen jälkeen ministerit ovat keskustelleet aiheesta heinä- ja syyskuun kokousten yhteydessä. Nyt tarkoitus on käydä jatkokeskustelu aiheesta puheenjohtajamaan taustoitukseen pohjautuen. Puheenjohtajamaa Espanja tavoittelee yleisnäkemyistä, mutta muistiota kirjoittaessa ei ole ollut käytettävissä puheenjohtajan ratkaisuesitystä yleisnäkemykseksi. Mikäli käsittelyssä ei edetä riittävästi, on mahdollista, että asiasta käydään neuvostossa politiikkakeskustelu. Talous- ja rahoituskomiteassa on viimeksi keskusteltu asiasta 9.10.2023. Lainsäädäntöehdotusten käsittely on alkanut 8.5.2023 neuvoston finanssineuvosten työryhmässä, ja komission ja puheenjohtajamaa Espanjan tavoitteena on saavuttaa sopu lainsäädäntöehdotuksista vuoden loppuun mennessä.

Valtioneuvosto toimitti eduskunnalle lainsäädäntöehdotuksista U-kirjelmän heinäkuussa 2023.

Suomen kanta

Valtioneuvoston kantoja lainsäädäntöehdotuksiin on käsitelty U-kirjelmässä U 23/2023 vp.:

Kansallisen omistajuuden kannalta on keskeistä, että kansalliset demokraattiset prosessit huomioidaan suunnitelmien valmistelussa ja niiden muuttamisessa. Jotta jäsenvaltiot sitoutuvat suunnitelmien toimeenpanoon, on tärkeää, että suunnitelmat tehdään hallituskausille. Valtioneuvosto korostaa lisäksi, että kansallisen omistajuuden kannalta on tärkeää, että jäsenvaltioilla olisi liikkumavaraa kansallisessa julkisen talouden sopeutusurien suunnittelussa, myös valittavien mittareiden suhteen.

Valtioneuvosto katsoo, että komission esitys velkakestävyuden merkityksen korostamisesta sopeutusurien määrittelyssä on oikeansuuntainen, mutta on kuitenkin tarpeen varmistaa, että velkakestävyysmetodologia on jäsenvaltioiden yhteisesti päättämä ja julkisen talouden sopeutusurat johtavat velan alentumiseen. Tästä syystä on tärkeää varmistaa, että sekä komission teknisiä uria että jäsenvaltioiden suunnitelmien sopeutusuria koskevat riittävät ns. turvalausekkeet.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna, että merkittävät rakenteelliset uudistukset ja investoinnit suunniteltaisiin myös keskipitkällä aikavälillä osana julkisen talouden suunnittelua. Valtioneuvosto pitää oikeansuuntaisena komission ajattelua siitä, että tekemällä merkittäviä rakenteellisia uudistuksia jäsenmaat voisivat saada lisäsopeutusaikaa, mutta sen tulisi olla kestoaltaan rajattu. Valtioneuvosto pitää komission esitystä enintään kolmen vuoden lisäajasta kannatettavana.

Vain jäsenvaltioiden, jotka hakevat pidempää sopeutusaikaa, tulisi antaa EU:lle sitoumuksia rakenteellisista uudistuksista ja investoinneista. Investointien vaikutuksia tulisi arvioida lyhyemmällä ja pidemmällä aikavälillä.

Esitetty liitteiden muuttaminen komission delegoiduilla säädöksillä ei ole hyväksyttävissä. Liitteisiin sisältyvät keskeiset asiat tulee joko jättää delegoinnin ulkopuolelle tai niistä tulee sopia jälkikäteen jäsenvaltioiden kesken ns. käytännesäännöissä.

Valtioneuvosto pitää itsenäisiä finanssipolitiikan valvoja hyödyllisenä keinona tehostaa kansallisen finanssipolitiikan valvontaa mutta ei pidä perusteltuna sitä, että valvojat osallistuisivat myös finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien laadintaan. Riippumattomien finanssipolitiikan valvojen roolin tulisi olla myös jatkossa tarkoin määritelty ja uusien tehtävien pitäisi ensi sijassa rajoittua suunnitelmien toteuttamisen ja kansallisten finanssipolitiikan sääntöjen valvontaan. Myös valvonnassa päällekkäisyyttä komission tekemän valvonnan kanssa tulee välttää.

Muistiota kirjoittaessa ei ole ollut käytettävissä puheenjohtajan ratkaisuesitystä yleisnäkemykseksi. Suomi arvioi puheenjohtajan mahdollisten ratkaisuesitysten hyväksyttävyyttä suhteessa Suomen olemassa olevin kantoihin.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2023 ehdotuksensa lainsäädäntömuutoksista Euroopan unionin (EU) finanssipolitiikan sääntökehikon uudistamiseksi. Lainsäädäntömuutoskoko-naisuus sisältää kolme ehdotusta:

1. ehdotus liitteineen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta, jäljempänä ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetus,
2. ehdotus neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöön-panon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamiseksi, jäljempänä korjaavaa osaa koskevan asetuksen muutos, ja
3. ehdotus neuvoston direktiiviksi julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin (2011/85/EU) muuttamiseksi, jäljempänä budjettikehysdirektiivi.

Lainsäädäntöuudistusten tavoitteena on komission mukaan jäsenvaltioiden velkakestävyuden vahvistaminen samalla kannustaen kestävään ja osallistavaan talouskasvuun uudistusten ja investointien avulla. Lisäksi tavoitteena on korjata nykyisen finanssipolitiikan sääntökehikon puutteita. Ehdotuksissa huomioidaan komission mukaan myös kohonneet velkatasot ja opetukset pandemianaikaisesta koordinoidusta politiikasta, ja niissä pyritään parantamaan EU:n valmiutta kohdata tulevaisuuden haasteita, tekemään EU:n taloudesta vihreämmän, digitaalisemman, osallistavamman ja kestäkykyisemmän sekä vahvistamaan EU:n kilpailukykyä. Perussopimuksen viitearvot 3 prosenttia julkisen talouden alijäämälle sekä 60 prosenttia julkisen talouden velalle suhteessa BKT:hen pysyvät uudistuksessa ennallaan.

Ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetus

Uusi ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetus vastaa pitkälti komission 9.11.2022 julkaistussa tiedonannossa kaavailemia muutoksia huomioiden talous- ja rahoitusasioiden neuvoston maaliskuussa 2023 hyväksymät päätelmät. Komission ehdotuksen keskiössä ovat kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat, jotka sisältävät julkisen talouden sopeutuspolun nettomenoille vähintään neljän vuoden ajanjaksolle sekä investoinnit ja rakenteelliset uudistukset. Jäsenvaltioiden olisi mahdollista hakea suunnitelmaan 3 vuoden lisäsopeutusaika sitoutumalla erillisiin rakenteellisiin lisä uudistuksiin ja lisäinvestointeihin.

Prosessi käynnistyisi komission laatimilla teknisillä julkisen talouden sopeutusurilla. Komissio laatii teknisen uran nettomenoille jäsenvaltioille, joiden julkinen velka ylittää 60 prosenttia tai alijäämä 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, vähintään neljäksi ja enintään seitsemäksi vuodeksi.

Ennen kuin jäsenvaltiot esittäisivät kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelmansa, ne kävisivät siitä teknistä vuoropuhelua komission kanssa. Komissio antaisi tämän jälkeen arvion jokaisen jäsenvaltion suunnitelmasta, minkä jälkeen neuvosto hyväksyisi jäsenvaltioiden suunnitelmat ja niiden sisältämän sopeutusuran nettomenoille ja uudistus- ja investointisitoumukset.

Lisäsopeutusajan edellytyksenä olevien määräaikaisten uudistusten ja investointien tulisi mm. edistää kasvua, tukea julkisen talouden kestävyyttä, sisältää unionin yhteisiä painopisteitä, ottaa huomioon asianomaiset maakohtaiset suositukset ja sisältää maakohtaisia investointiprioriteetteja.

Jäsenvaltioilla olisi objektiivisten tekijöiden johdosta tai hallituksen vaihtuessa mahdollista päivittää suunnitelmaa. Lisäksi tietyissä tilanteissa neuvosto voisi komission suosituksesta suositella jäsenvaltioille, että komission tekninen ura korvaisi jäsenvaltion sopeutusuran.

Korjaavaa osaa koskevan asetuksen muutos

Keskeisin muutos korjaavassa osassa olisi julkisen talouden velkaa koskevan kriteerin arvioinnin ja tämän rikkoutumisen perusteella käynnistettävän liiallisen alijäämän menettelyn muuttaminen. Velan alentamista tähän asti koskenut 1/20-sääntö poistettaisiin, ja velan riittävä vähentäminen määriteltäisiin neuvoston hyväksymällä julkisen talouden sopeutusuralla pysymisen kautta. Muita muutoksia korjaavassa osassa olisivat: SEUT 126 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaiset poikkeuksellisen ja väliaikaisen määritelmät viitearvon ylittämisen yhteydessä muuttuisivat erityisesti sitä kautta, että niihin lisättäisiin koko EU:n tai euroalueen laajuinen taantuma; lisättäisiin neuvoston ja talous- ja rahoituskomitean lausuntojen, päätösten ja suositusten julkisuutta. Muilta osin julkisen talouden alijäämää koskeva kriteeri ja tämän rikkoutumisen perusteella käynnistettävä liiallisen alijäämän menettely säilyisivät ennallaan.

Budjettikehysdirektiivin muutos

Budjettikehysdirektiivin merkittävimmät muutosehdotukset koskevat keskipitkän aikavälin suunnittelua, mukaan lukien uudistusten ja investointien sisällyttämistä siihen; itsenäisten finanssipolitiikan valvojen asemaa, jota vahvistettaisiin ja monipuolistettaisiin merkittävästi; tarkennuksia tilastoihin ja niiden julkaisuun, erityisesti onnettomuuksiin ja ilmatoriskeihin liittyvistä ehdollisista veloista sekä määrittelyistä takauksista.

Puheenjohtajamaan suuntaviivoja keskustelujen pohjaksi

Puheenjohtajamaa Espanja on pyrkinyt kokoamaan keskeisimpiä käsiteltäviä aiheita neljän ydinalueen ympärille, joita ovat: a) yhteiset turvalausekkeet, b) investoinnit ja uudistukset, c) institutionaalinen tasapaino sekä d) uskottava toimeenpano ja omistajuus. Komissio on ehdottanut vaatimuksia tekniselle uralle ja nettomenojen sopeutuspolulle. Yleisesti turvalausekkeilla pyritään velkaantumisen hillitsemiseen ja alijäämien pienentämiseen, esimerkiksi asettamalla erityisiä velan vähentämiseen liittyviä vaatimuksia. Investointien ja uudistusten osalta käynnissä oleva keskustelu liittyy siihen, millaisia tavoitteita uudistuksille ja investoinneille asetetaan, esimerkiksi miten ne vaikuttavat julkisen talouden kestävyYTEEN. Institutionaalinen tasapaino liittyy sääntöpohjaisuuden vahvistamiseen, läpinäkyvyyteen käytettävien menetelmien suhteen sekä päätöksentekoprosesseihin. Toimeenpanoon ja omistajuuteen liittyvät kysymykset koskevat sääntökehikkoon kuuluvien menettelyjen toimeenpanoa ja komission asetusehdotusten mukaisen seurantatilin toimintaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ennaltaehkäisevää osaa koskevan asetusehdotuksen oikeusperusta on monenkeskistä valvontaa koskeva SEUT 121 artiklan 6 kohta. Kyseisen määräyksen mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla antaa yksityiskohtaiset säännöt 3 ja 4 kohdassa tarkoitettua monenvälisestä valvontamenettelystä. Neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä. Oikeusperusta vastaa uudella asetuksella kumottavaksi ehdotetun asetuksen (EY) N:o 1466/97 oikeusperustaa. Komissio perustelee kyseisen oikeusperustan käyttöä sillä, että asetuksen tavoitteena on jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen koordinointi ja talousarvioiden monenvälinen valvonta.

Korjaavaa osaa koskevan asetusehdotuksen oikeusperusta on SEUT 126 artiklan 14 kohdan toinen alakohta, jonka mukaan neuvosto antaa yksimielisesti erityisessä lainsäätämisyjärjestyksessä sekä Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan aiheelliset säännökset, joilla [liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehty] pöytäkirja korvataan. Kyseinen määräys on myös voimassa olevan korjaavaa osaa koskevan asetuksen (EY) N:o 1467/97 oikeusperusta.

Budjettidirektiiviä koskevan ehdotuksen oikeusperusta on SEUT 126 artiklan 14 kohdan kolmas alakohta, jonka mukaan neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan yksityiskohtaiset säännöt ja määritelmät mainitun pöytäkirjan määräysten soveltamisesta. Komissio perustelee oikeusperustan käyttöä sillä, että jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiin kohdistuvien vaatimusten vahvistamisella pyritään tukemaan alijäämien välttämistä koskevaa unionin politiikkaa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 13.10.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.10.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta eivätkä ne edellytä kansallista voimaansaattamista.

Voimassa oleva direktiivi julkisen talouden kehyksistä on pääosin pantu täytäntöön talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetulla lailla (869/2012). Direktiivimuutos edellyttäneen muutoksia mainittuun lakiin ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen julkisen talouden suunnitelmasta (120/2014).

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n mukaan tilastot valtakuntaa varten kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 44 §:n mukaan maakunnalla on taloudellinen itsehallinto siten kuin siitä itsehallintolaissa säädetään. Maakuntapäivät päättää Ahvenanmaan maakunnan talousarviosta. Tarkemmat säännökset maakunnan talousarviosta annetaan maakuntalaissa.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia on arvioitu asiasta laadittavassa U-kirjelmässä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan ja monenvälisen julkisen talouden valvonnan tehokkaasta yhteensovittamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (COM(2023) 240 final), neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamiseksi (COM(2023) 241 final) ja neuvoston direktiiviksi julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamiseksi (COM(2023) 242 final)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, neuvotteleva virkamies Antti Kekäläinen, p. +358 2955 30386
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/707/2023
EU/8/2023
EU/705/2023
EU/706/2023

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/19/2023-VM-27

Rauvala, Elina
Lehtimäki Jonne

5.10.2023

ECOFIN-neuvoston kokous 17.10.2023 Luxemburg; 6. a) Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano

Kokous
Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio esittelee asiakohdassa järjestyksessään toista elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) täytäntöönpanoa ja edistystä kuvaavaa vuosiraporttia, joka julkaistiin 19.9.2023. Raportin liitteet esittelevät kunkin jäsenvaltion kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman sisältöä ja edistymistä sekä menetelmää, jota käytetään maksujen pidätykseen tilanteessa, jossa aiemmin saavutettu tavoite tai välitavoite todetaan peruuntuneeksi.

Vuosiraportin yhteydessä eduskuntaa informoidaan lisäksi jäsenvaltioiden hyväksytyistä RRF-maksupyynnöistä. Tiivistelmä toimitetaan eduskunnalle aina kun komissio on julkaissut RRF:n toimeenpanoa koskevan raportin tai vastaavan julkaisun. Edellisen kerran eduskuntaa informoitiin hyväksytyistä maksupyynnöistä 14.3.2023 järjestyn ECOFIN-neuvoston muistiossa.

Suomen kanta

Suomi ottaa asian tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Komissio julkaisi 19.9.2023 järjestyksessään toisen RRF:n täytäntöönpanoa ja edistystä kuvaavan vuosiraportin. Edellinen vuosiraportti julkaistiin maaliskuussa 2022. Sen jälkeen taloudellinen ja geopoliittinen ympäristö ovat muuttuneet selvästi. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa johti muun muassa energian hintojen jyrkkään nousuun, mikä korosti osaltaan riippuvuutta venäläisistä fossiilisista polttoaineista ja kiihdytti inflaatiota merkittävästi. Vuosiraportti sisältää tilannekatsaukset RRF:n täytäntöönpanosta, tukivälineen vaikutuksesta RRF-asetuksen tavoitteiden saavuttamiseen sekä REPowerEU-luvuista. Lisäksi raportin liitteessä 1 esitellään jokaisen jäsenmaan kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman sisältöä ja edistymistä. Liite 2 koskee maksatusten pidätystä tilanteessa, jossa aiemmin saavutettu tavoite tai välitavoite todetaan peruuntuneeksi.

Suunnitelmien päivitysten ja maksupyyntöjen tilanne

Vuosiraportti kattaa ajanjakson 1.9.2023 asti. Siihen mennessä komissio on vastaanottanut 25 kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitystä, joista 20 on sisältänyt REPowerEU-luvun. Sen jälkeen suunnitelmapäivityksensä ovat lähettäneet lisäksi Kypros, Romania, Saksa, Latvia ja Bulgaria. Neuvosto on hyväksynyt neljä REPowerEU-luvun sisältävää suunnitelmapäivitystä ja loput ovat tällä hetkellä arvioitavana.

Vuosiraportin tarkastelujakson loppuessa komissio on vastaanottanut 31 maksupyyntöä 19 eri jäsenvaltiolta. Sen jälkeen maksupyyntöjä ovat lähettäneet lisäksi Irlanti, Slovenia, Saksa, Italia, Slovakia ja Belgia. Italia on lähettänyt komission arvioitavaksi jo neljä maksupyyntöä, Kreikka, Espanja ja Kroatia ovat lähettäneet kolme maksupyyntöä. Ensimmäinen maksupyyntö puuttuu vielä Suomelta, Ruotsilta, Tanskalta, Unkarilta, Alankomailta ja Puolalta. RRF-tukivälineestä on jaettu rahoitusta 153,4 miljardia euroa, josta 56,6 miljardia koostuu ennakkomaksuista. Tähän mennessä jaetusta rahoituksesta 106,3 miljardia euroa on avustusmuotoista ja 47,1 miljardia euroa lainoja.

Komissio oli allekirjoittanut vuosiraportin tarkastelujakson päättyessä operatiiviset järjestelyt 24 jäsenvaltion kanssa. Ennen maksupyyntöjen lähettämistä vaadittavat operatiiviset järjestelyt puuttuivat vielä Saksalta, Unkarilta ja Alankomailta. Saksan järjestelyt on kuitenkin sittemmin allekirjoitettu.

Jäsenvaltiot pystyivät hakemaan lainamuotoista rahoitusta 31.8.2023 saakka. Alun perin seitsemän jäsenvaltiota oli hakenut RRF-lainoja, yhteensä 165 miljardin euron verran. Kun myöhemmin lainaa hakeneet valtiot lasketaan mukaan, lainaa on hakenut 13 jäsenvaltiota, yhteensä 293 miljardin euron edestä. Osa hakemuksista on vielä arvioitavana eli summa ei välttämättä vastaa lopullista jäsenvaltioille myönnettävää lainasummaa.

Raportin liitteessä 1 komissio esittelee kunkin jäsenvaltion kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman sisältöä ja etenemistä. Suomen kohdalla komissio toteaa, että ensimmäistä maksupyyntöä ei ole vielä lähetetty, ja kehottaa näin ollen edistämään maksupyyntöjen valmistelua ja palaamista aikatauluun. Suomen ensimmäiseen maksupyyntöön sisältyvän materiaalin kerääminen on loppuvaiheessa ja Suomi tulee lähettämään maksupyyntönsä komissiolle heti materiaalin valmistuessa vielä vuoden 2023 aikana.

Kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien eteneminen

Komissio toteaa, että kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano etenee pääpiirteissään suunniteltuun tahtiin, mutta jotkin jäsenvaltiot ovat kohdanneet haasteita johtuen muun muassa hallinnollisen kapasiteetin puutteista tai investointitoiminnan pullonkauloista. Komissio pitää suunnitelmien päivittämistä mahdollisuutena tarttua tällaisiin haasteisiin lisäämällä suunnitelmiin esimerkiksi haasteita aiheuttaviin lainsäädäntöprosessien hidasteisiin reagoivia toimenpiteitä.

Jäsenmaat ovat raportoineet kansallisten suunnitelmiansa tavoitteiden ja välitavoitteiden tilanteesta viimeksi huhtikuussa 2023. Tuon raportoinnin pohjalta komissio toteaa jäsenmaiden jatkavan hyvää edistymistä kansallisten suunnitelmien täytäntöönpanossa. Suurin osa tavoitteista ja välitavoitteista, joiden kuului suunnitellun aikataulun mukaan olla saavutettu huhtikuuhun mennessä, oli saavutettu. Aikataulusta myöhässä olevien tavoitteiden ja välitavoitteiden lukumäärä on yleisesti pieni. Suunnitelmien eteneminen näytti raportoinnin perusteella lupaavalta myös niiden tavoitteiden ja välitavoitteiden osalta, joiden suunniteltu määräaika oli raportointihetkestä katsottuna seuraavan 12 kuukauden aikana.

Kaikkien maiden tilanne huomioiden 705 tavoitetta tai välitavoitetta on tähän mennessä arvioitu saavutetuksi. Näistä 261 kohdistuu pilariin 1 (vihreä siirtymä) ja 184 pilariin 2 (digitaalinen siirtymä). Pilariin 3 (älykäs, kestävä ja osallistava kasvu) liittyy 350 tähän mennessä saavutettua tavoitetta tai välitavoitetta, pilariin 4 (sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus) 253, pilariin 5 (terveys ja taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky) 296 ja pilariin 6 (seuraavan sukupolven hyväksi toteutettavat toimet) 64. Tavoitteet ja välitavoitteet voivat liittyä useaan eri pilariin.

Uudistusten ja investointien keskinäiset osuudet saavutetuista toimenpiteistä ovat aiempia raportointikierroksia tasaisemmat. Monien jäsenvaltioiden kansallisissa suunnitelmissa uudistusten ajankohdat painottuvat investointeja voimakkaammin ensimmäisiin vuosiin, sillä moni uudistus pohjustaa osaltaan myöhempiä investointeja.

Vuosiraportti esittelee monia esimerkkejä saavutuksista, joita RRF:n yleisten tavoitteiden saralla on tehty. Yli 6 miljoonaa henkilöä on tähän mennessä osallistunut RRF-välineen avulla rahoitettuun koulutustoimintaan, 1,4 miljoonaa yritystä on vastaanottanut RRF:stä peräisin olevaa tukea ja energiankulutuksen säästöt ovat suuruusluokaltaan 22 miljoonaa megawattituntia. Raportti sisältää lisäksi lukuisia esimerkkejä yksittäisistä merkittävistä investoinneista ja uudistuksista, joita jäsenvaltiot ovat kansallisten suunnitelmiansa osana toteuttaneet.

Komission menetelmien läpinäkyvyys ja valvonta

Komissio mainitsee raportissa lisänneensä läpinäkyvyyttä maksupyyntöjen arvioinnin suhteen, mihin liittyy muun muassa 21.2.2023 julkaistu tiedonanto. Komissio julkaisi osana tiedonantoa menetelmänsä RRF-maksujen pidättämiselle tilanteessa, jossa jokin tavoite tai välitavoite nähdään jääneen saavuttamatta. Ensimmäiset esimerkit tavoitteiden tai välitavoitteiden saavuttamatta jäämisestä tapahtuivat vuonna 2023. Kussakin tapauksessa komissio selvittää kyseessä olevalle jäsenvaltiolle kirjeellä syyt arvion taustalla, ja on jäsenvaltiosta kiinni, haluaako se jakaa kirjeen sisällön muiden jäsenvaltioiden kanssa talous- ja rahoituskomiteassa. Toistaiseksi jäsenvaltiot ovat kaikissa tapauksissa jakaneet kirjeen tapauksissa, joissa tavoitteita tai välitavoitteita on jäänyt saavuttamatta.

Nyt julkaistun vuosiraportin liitteessä 2 komissio julkaisi tiedot menettelystä tilanteessa, jossa jonkin aiemmin saavutetun tavoitteen tai välitavoitteen todetaan peruuntuneen. RRF-asetuksen perusteella tavoitteiden ja välitavoitteiden arviointi saavutetuksi vaatii, että aiemmin saavutetuksi arvioituja tavoitteita tai välitavoitetta ei ole peruutettu. Käytännössä aiemmin saavutetun, sittemmin peruuntuneen tavoitteen tai välitavoitteen kohtelu vastaa menettelyä tilanteessa, jossa tavoitetta tai välitavoitetta ei olisi alun perinkään saavutettu. Mikäli selviää, että jokin aiempaan maksupyyntöön kuulunut saavutettu tavoite tai välitavoite on peruuntunut, komissio huomioi peruuntumisen pidättämällä osan tulevan maksupyynnön summasta. Pidätettävä summa lasketaan hyödyntäen saavuttamatta jääneisiin tavoitteisiin/välitavoitteisiin liittyvää menetelmää. Peruuntumiseen liittyvä menettely koskee tilanteita, joissa tavoitteen tai välitavoitteen peruuntuminen johtuu jäsenvaltiosta itsestään; näin ollen esimerkiksi aiempaan tavoitteeseen/välitavoitteeseen liittyvän infrastruktuurin tuhoutuminen luonnonkatastrofissa ei johda esitellyn menettelyn aloittamiseen.

Komissio on myös vahvistanut valvontaansa. 1.9.2023 mennessä se on tehnyt 14 riskeihin perustuvaa jälkitarkastusta varmistukseksi, että jäsenvaltioiden tarjoamat tiedot tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamisesta ovat oikeita. Jäsenvaltioiden hallinto- ja valvontajärjestelmien tarkastuksia komissio on tehnyt yhteensä 27. Kuluvan vuoden loppuun mennessä jokaisen jäsenvaltion hallinto- ja valvontajärjestelmä on tarkastettu ainakin kerran.

REPowerEU

RRF-asetuksen päivitetty versio, joka sisältää REPowerEU:n, astui voimaan helmikuussa 2023. Neuvosto on tähän mennessä hyväksynyt Viron (90 milj. euroa), Ranskan (2,8 mrd. euroa), Maltan (70 milj. euroa) ja Slovakian (403 milj. euroa) REPowerEU-luvut. Hyväksytyt REPowerEU-luvut sisältävät muun muassa uusiutuvan energian luvitusprosesseihin sekä kriittisten raaka-aineiden ja teknologioiden arvoketjuihin liittyviä toimenpiteitä. Jäsenvaltiot voivat saada REPowerEU:n kautta ennakkomaksuja kahdessa erässä vuosien 2023 ja 2024 välillä, mikäli asiaan kuuluvat täytäntöönpanopäätökset on hyväksytty neuvostossa 31.12.2023 mennessä.

Hyväksytyt maksupyynnöt aikajärjestyksessä

Alla on tiivistetysti kuvattu viimeisimpien hyväksytyjen maksupyyntöjen sisältöä. Tällainen tiivistelmä toimitetaan eduskunnalle kaksi kertaa vuodessa ECOFIN-neuvostomuistiossa, kun komissio on julkaissut RRF:n toimeenpanoa koskevan raportin tai RRF:ää käsittelevän tiedonannon. Edellisen kerran eduskuntaa informoitiin hyväksytyistä maksupyynnöistä 14.3.2023 pidetyn ECOFIN-neuvoston muistiossa. Viimeinen kyseisessä tiivistelmässä käsitelty hyväksytty maksupyyntö oli Portugalin 2. maksupyyntö, joka maksettiin Portugalille 8.2.2023. Sen jälkeen neuvosto on hyväksynyt Maltan, Slovakian, Tšekin, Espanjan, Slovenian, Itävallan, Tanskan, Liettuan ja Luxemburgin maksupyynnöt.

Maltan 1. maksupyyntö, maksettu 8.3.2023

Malta lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 9.12.2022. Pyyntön summa on noin 60 miljoonaa euroa, joka on noin 23,3 % Maltan koko allokaatiosta. Maksupyyntö perusteena oli 19 tavoitetta ja välitavoitetta, joista Malta oli toimittanut kattavat selvitykset.

Lainsäädäntöä oli edistetty elpymis- ja palautumissuunnitelman piirissä erityisesti korruptionvastaisen institutionaalisen kehikon vahvistamisessa sekä kansallisen petoksen- ja korruptionvastaisen strategian toimeenpanossa. Lisäksi maksupyyntöön sisältyi erillisen syyttäjäpalvelun perustaminen, pysyvän korruptionvastaisen komitean uudistaminen ja varallisuuden takaisinperintätoimiston (*Asset Recovery Bureau*) uudistaminen.

Maltan maksupyyntöön sisältyi lisäksi useita vihreään siirtymään liittyviä toimenpiteitä, erityisesti rakennusten pitkän aikavälin remontointistrategian muodostaminen, jätteidenhuoltojärjestelmän kehittäminen ja kestävä liikenteen edistäminen. Digitalisaation osalta maksupyyntöön liittyen edistystä on tapahtunut erityisesti julkisen sektorin etätömahdollisuuksissa ja oikeusjärjestelmän digitalisoinnissa.

Slovakian 2. maksupyyntö, maksettu 22.3.2023

Slovakia lähetti toisen maksupyyntönsä komissiolle 25.10.2022. Pyyntön summa oli noin 709 miljoonaa euroa, joka on noin 11 % Slovakian koko allokaatiosta. Maksupyyntö perusteena oli 16 tavoitetta ja välitavoitetta, joista Slovakia oli toimittanut kattavat selvitykset.

Keskeiset uudistukset koskivat mm. rakennusjätteen kierrätysvelvoitteen kunnianhimoista nostamista, ikäihmisten digitaalisten taitojen kehittämistä, terveydenhuollon

hallintouudistusta, julkisten hankintojen menettelyjen kehittämistä sekä korruption ja rahanpesun vastaisia toimia.

Tšekin 1. maksupyyntö, maksettu 22.3.2023

Tšekki lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 25.11.2022. Pyyntösumma oli noin 928 miljoonaa euroa, joka on noin 13 % Tšekin koko allokaatiosta. Maksupyyntö perusteena oli 6 tavoitetta ja 31 välitavoitetta, joista Tšekki oli toimittanut kattavat selvitykset.

Keskeiset uudistukset koskivat mm. kiinteistö- ja asunto-osakerekkisterien muuttamista sähköisiksi, 2040 kiertotalouden kansallisen strategian hyväksymistä, digitaalisen lukutaidon vahvistamista koulujen opetussuunnitelmassa sekä oikeusjärjestelmän uudistuksia mm. tuomareiden valintaprosessin kehittämiseksi. Keskeiset investoinnit koskivat koulujen etäopetusvälineiden hankintoja, pyöriteiden ja raideliikenteen infran rakentamista ja kehittämistä sekä rahoitussopimusta Czech-Moravian Guarantee and Development Bankin kanssa.

Espanjan 3. maksupyyntö, maksettu 31.3.2023

Espanja lähetti kolmannen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 11.11.2022. Pyyntösumma oli 6 mrd. euroa, kun maan suunnitelman mukainen kokonaissaanto on n. 69,5 mrd. euroa, kaikki avustuksina. Pyyntö oli siten noin 8,6 % Espanjan koko allokaatiosta. Ensimmäinen maksupyyntö oli 10 mrd. euroa ja toinen 12 mrd. euroa. Kolmannen maksupyyntönsä hyväksymisen myötä Espanjalle on maksettu yhteensä 37 mrd. euroa eli noin 53 % sen suunnitelman kokonaisuudesta. Maksupyyntö perusteena oli 5 tavoitetta ja 24 välitavoitetta, jotka liittyvät 28 toimenpiteeseen ja joista Espanja oli toimittanut kattavat selvitykset.

Keskeiset uudistukset sisälsivät esimerkiksi julkisen talouden menokartoitusraportin osana laajempaa julkisen taloushallinnon laadun parantamisen hanketta, uutta lainsäädäntöä veronkierron ehkäisemiseksi, uudistuksia maksukyvyttömyyslainsäädäntöön, jolla on merkitystä esimerkiksi pankkien kykyyn realisoida hallussaan olevia vakuuksia.

Lisäksi maksupyyntönsä oli mukana terveydenhuoltojärjestelmän kestävyttä kohentavan kansallisen uudistusstrategian hyväksyminen, lisäeläkejärjestelmää koskevan sääntelyn kehittäminen, itsenäisten ammatinharjoittajien tasavertaisen kohtelun kehittäminen suhteessa palkansaajiin maan sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmässä, ammatillisen koulutuksen uudistukset osana laajempaa koulujärjestelmän opetussuunnitelman uudistusta sekä uudistuksia ja investointeja uusiutuvan energian hankkeissa, esimerkiksi energiayhteisöjen kehittäminen, innovaatioiden tukeminen ja julkisten liikenteen latauspalveluiden kehittäminen.

Slovenian 1. maksupyyntö, maksettu 20.4.2023

Slovenia lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle jo 20.10.2022, mutta pyysi 12 viikon lisäaikaa arvion antamiselle hallinto- ja valvontajärjestelmän tietovarannon viimeistelemiseksi.

Pyyntösumma oli 49,6 milj. euroa, kun maan suunnitelman mukainen saanto avustuksina on n. 1,78 mrd. euroa. Pyyntö oli siten vain noin 2,8 % Slovenian päivitetystä allokaatiosta. Slovenia sai ennakkomaksuna 231 milj. euroa. Maksupyyntö perusteena

oli 12 välitavoitetta, jotka jakautuivat 2 investointiin ja 10 uudistukseen. Slovenia oli toimittanut välitavoitteista tarvittavat selvitykset.

Keskeiset uudistukset sisälsivät esimerkiksi hallinnollisten esteiden poistamisen ja julkisten hankintaprosessien kehittämisen, vaihtoehtorahastojen määritelmän tarkentamisen ja laajentamisen maan pääomamarkkinoiden kehittämiseksi, vihreiden ja digitaalisten investointien edistämiseen tähtäävän hankkeen sekä yritysten digitaalisen siirtymän edistämisen.

Itävallan 1. maksupyyntö, maksettu 20.4.2023

Itävalta lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 22.12.2022. Pyyntönsä summa oli 700 milj. euroa, kun maan suunnitelman mukainen kokonaissaanto on n. 3,46 mrd. euroa, kaikki avustuksina. Pyyntö oli siten noin 20,2 % Itävallan päivitetystä allokatiosta. Itävalta sai ennakkomaksuna 450 milj. euroa. Maksupyyntönsä perusteena oli 4 tavoitetta ja 40 välitavoitetta, joista Itävalta oli toimittanut kattavat selvitykset.

Keskeiset uudistukset sisälsivät vihreää ja digitaalista siirtymää tukevien investointien kohdistamisen yrityksiin, paikallisesti päästöttömien hyötyajoneuvojen käyttöönoton edistämisen, ilmastoystävällisen julkisen liikenteen lippumallin käyttöönoton sekä lämmitysjärjestelmien uudistamisen tuen.

Lisäksi eläkejärjestelmään on tehty uudistus koskien aikaisin työelämään siirtyneitä, joilla palvelusvuodet täytyvät ennen virallista eläkeikää, ympäristöystävällisiä kaupunkien keskustoja on kehitetty, terveydenhuoltojärjestelmän rahoituksen ohjesääntöjen uudistettu ja kehitetty pitkäaikaistyöttömien yhden luukun palvelua.

Tanskan 1. maksupyyntö, maksettu 27.4.2023

Tanska lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä Euroopan komissiolle 16.12.2022. Pyyntönsä summa oli 301 milj. euroa, kun maan suunnitelman mukainen kokonaissaanto on n. 1,55 mrd. euroa, kaikki avustuksina. Pyyntö oli siten noin 19,4 % Tanskan päivitetystä allokatiosta. Tanska sai ennakkomaksuna 201 milj. euroa. Maksupyyntönsä perusteena oli 2 tavoitetta ja 23 välitavoitetta, joista Tanska oli toimittanut kattavat selvitykset.

Keskeiset uudistukset sisälsivät esimerkiksi verouudistuksia tukemaan vihreää siirtymää: verohuojennuksia, nopeutettuja poistoja vihreiden investointien tukemisessa ja päästöveron, maatalouden vihreän siirtymän tukemisen luomalla tukijärjestelmä ympäristöystävällisen maatalousteknologian käyttöönottoon sekä kosteikkojen ennallistamiseen ja paljon hiiltä sisältävän maaperän poistamiseen tuotantokäytöstä.

Lisäksi maksupyyntönsä tuetaan asuinkiinteistöjen öljy- ja kaasulämmityksen vaihtamista energiatehokkaampiin ja ympäristöystävällisempiin lämmitysmuotoihin, kuten ilmalämpöpumppuihin ja uusiutuvaa energiaa käyttäviin kaukolämpöverkkoihin, luodaan tukijärjestelmä julkisten rakennusten energiaremonteille sekä energiatehokkuuden kasvattamiselle teollisuudessa.

Liettuan 1. maksupyyntö, maksettu 10.5.2023

Liettua lähetti ensimmäisen maksupyyntönsä komissiolle 30.11.2022. Komission arvion mukaan 31/33 välitavoitteesta oli tyydyttävästi saavutettu. Ne kaksi välitavoitetta, joita Liettua ei komission arvion mukaan ollut hyväksyttävästi toteuttanut, koskivat eräiden

verovapautuksien ja erityisten verojärjestelyjen poistoa sekä eräiden ympäristöverojen laajentamista ja eräiden kasvulle vähemmän haitallisten verojen säätämistä. Lietualla on saavuttamatta jääneiden välitavoitteiden ja tavoitteiden käsittelyn mukaisesti 6 kuukautta aikaa tehdä täydentäviä toimenpiteitä näiden kahden välitavoitteen osalta. Liettua menettää osan maksupyynnönsä summasta, jos täydentäviä toimenpiteitä ei tehdä hyväksytysti.

Maksupyynnön summa oli 650 milj. euroa, kun maan suunnitelman mukainen kokonaissaanto on n. 2,22 mrd. euroa, kaikki avustuksina. Pyyntö oli siten noin 29 % Liettuan päivitetystä allokaatiosta.

Keskeiset uudistukset sisälsivät esimerkiksi vihreän siirtymän tukemiseksi toteutettuja institutionaalisia ja lainsäädäntöuudistuksia, joilla tuetaan uusiutuvan energian tuotantoa, välitystä ja kulutusta, erityisrahaston perustaminen tukemaan vaihtoehtoisten polttoaineiden kehittämistä ja siirtymistä vähäpäästöisempiin ajoneuvoihin.

Lisäksi maksupyyntö sisälsi 5G-verkkojen huutokauppojen toteuttamisen, osaamiskeskusten perustamisen avoimen datan käyttöä ja digitaalista siirtymää tukemaan, kouluverkon kehittämistä, 150 koulun modernisointi sekä yritysten innovaatiotyötä tukevan innovaatiokeskuksen (one-stop shop).

Luxemburgin 1. maksupyyntö, maksettu 16.6.2023

Luxemburg lähetti ensimmäisen maksupyynnönsä komissiolle 28.12.2022. Maksupyynnön summa oli 20,2 milj. euroa, kun maan päivitetyn suunnitelman mukainen kokonaissaanto on 82,7 milj. euroa, kaikki avustuksina. Ennakkomaksuosuus huomioiden ensimmäinen maksupyyntö oli noin 24,9 milj. euroa, joten se kattaa noin 30 % maan päivitetystä allokaatiosta

Keskeiset uudistukset sisälsivät esimerkiksi "Housing Pact 2.0" -uudistuksen, jolla pyritään lisäämään kuntien tarjoamien kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjontaa, julkisen sektorin digitalisointi "MyGuichet.lu" - mobiilisovelluksen kehittämisen myötä sekä ympäristöystävällistä liikkumista edistävät toimenpiteet, kuten sellaisten lainsäädäntö-uudistusten toimeenpano, jossa asetetaan puhtaiden ajoneuvojen vähimmäis-prosenttiosuus julkisissa hankintasopimuksissa.

Välitavoitteet ja tavoitteet vahvistivat myös edistymisen kohti kyberturvalliseen viestintään liittyvien investointihankkeiden loppuunsaattamista, työvoiman ammattitaidon parantamista FutureSkills-ohjelman käynnistämisen avulla ja terveydenhuollon digitalisointia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komissio on säännöllisesti Euroopan parlamentin kuultavana elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 13.10.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.10.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan lisättävä REPowerEU-luku on tällä hetkellä valmistelussa ja se lähetetään Euroopan komissiolle lähiaikoina. Suomen REPowerEU-luvun odotetaan muodostuvan yhdestä uudistuksesta ja muutamasta investoinnista. Suomella on käytettävissään REPowerEU-rahoitusta yhteensä 127 milj. euroa, josta 113 milj. on ei-takaisin-maksettavaa lisärahoitustukea ja 14 milj. siirretään Brexit-mukautusvarauksesta.

Asiakirjat

Euroopan komissio - REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the implementation of the Recovery and Resilience Facility: Moving forward COM(2023) 545

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, harjoittelija Elina Rauvala, p. +358 50 571 8305
VM/EUS, finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +35829 553 0522
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/19/2023
EU/8/2023

Liitteet -

Viite -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/1103/2023-VM-5

Ikonen Susanna

9.10.2023

ECOFIN-neuvosto 17.10.2023, Luxemburg; 6. b) Elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ecofin-neuvostossa on tarkoitus hyväksyä Portugalin, Tšekin, Slovenian, Alankomaiden ja Espanjan päivitetty elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Komissio julkaisi arvionsa Portugalin päivitetystä suunnitelmasta 22.9.2023. Tšekin, Slovenian ja Alankomaiden arviot julkaistiin 29.9.2023 sekä Espanjan arvio 2.10.2023.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien päivitykset hyväksytään samassa prosessissa kuin alkuperäiset suunnitelmat. Komissiolla on kaksi kuukautta aikaa arvioida päivitetty suunnitelma. Mikäli komission arvio suunnitelmasta on myönteinen, se tekee ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi. Asetuksen 20 artiklan mukaan neuvoston on käsiteltävä täytäntöönpanopäätökset pääsääntöisesti neljän viikon kuluttua komission ehdotuksen antamisesta. Neuvoston täytäntöönpanopäätös ja siinä vahvistettavat tavoitteet ja välitavoitteet muodostavat perustan maksatuksille RRF-välineestä.

Suomen kanta

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selvityksen E 77/2021 vp kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevien täytäntöönpanopäätösten hyväksynnästä neuvostossa. Valtioneuvosto voi hyväksyä neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä jäsenvaltioiden kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat, jotka sen arvion mukaan täyttävät RRF-asetuksen vaatimukset selvityksessä täsmennetyin tavoin.

Valtiovarainministeriön arvion perusteella voidaan katsoa Portugalin, Tšekin, Slovenian, Alankomaiden ja Espanjan päivitettyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täyttävän RRF-asetuksen vaatimukset valtioneuvoston selvityksessä E 77/2021 vp täsmennetyin tavoin.

Pääasiallinen sisältö

Portugali

Portugali toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 26.5.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 22.9.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 22,2 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 41,2 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 37,9 %) ja digitaalista siirtymää 21,1 %.

Portugalin suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon kasvamiseen, 14(2) artiklan perusteella lisälainojen pyytämiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Artiklojen 18(2) ja 14(2) perusteella Portugalin suunnitelmassa on 34 uutta tai suurennettua investointia ja viisi uutta uudistusta. Yhtään investointia tai uudistusta ei ole poistettu alkuperäisestä elpymis- ja palautumissuunnitelmasta. Lisäuudistukset koskevat sosiaaliturvajärjestelmän ja verojärjestelmän yksinkertaistamista ja tehostamista, kiertotalouden ja jätehuollon edistämistä sekä julkishallinnon digitaalisuuden edelleen tehostamista.

Portugalin suunnitelman päivityksessä tehdään investointeihin useita muutoksia lykkäämällä välitavoitteiden ja tavoitteiden aikataulua toimitusketjun häiriöiden ja korkeampien kustannusten vaikutuksesta. Lisäksi muutetussa ohjelmassa korjataan joitakin teknisiä virheitä.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Portugali saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 703 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 81 milj. euroa. Portugalin REPowerEU-luku sisältää kuusi uudistusta ja yksitoista investointia, jotka kohdistuvat uusiutuvan energian rakentamisen lupamenettelyjen uudistamiseen ja viranhaltijoiden kouluttamiseen, biometaanin tuottamisen edistämiseen ja sen sekä vihreän vedyn käyttöönoton edistämiseen lainsäädännöllisin keinoin, merituulivoiman mahdollisuuksien tarkasteluun, uusiutuvan energian varastointiin ja sen rooliin sähköverkon toimivuudessa, PK-sektorin yritysten hiilen käytön vähentämiseen, rakennusten energiatehokkuuteen, energiaköyhyyden vähentämiseen, sähköisen liikenteen investointeihin sekä mm. innovaatioiden edistämiseen ja työntekijöiden uudelleen kouluttamiseen vihreisiin tehtäviin.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Tšekki

Tšekki toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 30.6.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 26.9.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 9,2 mrd. euroa, josta 8,4 mrd. euroa on avustuksia ja 0,8 mrd. lainoja. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 42,9 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 42,4 %) ja digitaalista siirtymää 22,8 % (alkuperäisessä 21,4 %).

Tšekin suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon kasvamiseen, 14(2) artiklan perusteella lisälainojen pyytämiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määritelyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Tšekki on suurentanut alkuperäisen suunnitelman 9 toimenpidettä, kuten digitaalisten julkishallinnon järjestelmien kyberturvallisuuden tehostaminen, ja tehnyt muutoksia useisiin muihin toimenpiteisiin. Artiklan 14(2) perusteella Tšekki on lisännyt suunnitelmaan 8 uutta lisäinvestointia, kuten kohtuuhintaisten asuntojen rakentamisen sekä sähköjakelujärjestelmiensä vahvistamisen ja digitalisoinnin.

Tšekin suunnitelman päivityksessä tehdään investointeihin useita muutoksia lykkäämällä välitavoitteiden ja tavoitteiden aikataulua toimitusketjun häiriöiden ja korkeampien kustannusten vaikutukset. Lisäksi muutetussa ohjelmassa korjataan joitakin teknisiä virheitä.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Tšekki saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 681 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 55 milj. euroa. Tšekin REPowerEU-luku sisältää 15 uutta uudistusta ja 7 uutta investointia, joiden lisäksi Tšekki on käyttänyt REPowerEU-rahoitusta alkuperäisen suunnitelman kahden toimenpiteen tavoitteiden kasvattamiseen. Uudet uudistukset kohdistuvat erityisesti uudistuvan energian tuotannon sähköverkkoon liittämisen lupamenettelyjen suoraviivaistamiseen ja läpinäkyvyyden kasvattamiseen

sekä sähkön jakamisen määrittävän oikeuskehikon luomiseen. Lisäksi sähkölataus- ja vetytankkausasemien rakentamisen lupamenettelyä yksinkertaistetaan ja energiaremonttien neuvontapalvelua uudistetaan laajamittaisesti.

Uusia investointeja ovat esimerkiksi Brnon ja Zastavka u Brnan välisen rautatien sähköistäminen, sähköverkkoon liitettävien uusiutuvien energialähteiden verkoston rakentaminen, uudistaminen ja kehittäminen sekä erityisesti yliopistoihin kohdistuva kestävä ja vihreän siirtymän strategia, johon sisältyy vihreiden siirtymän taitojen koulutus. Lisäksi suunnitelmassa on investoitu Brnon alueen sähköistämiseen, joka kohdistuu erityisesti julkisen liikenteen fossiilisista polttoaineista riippuvuuden vähentämiseen.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämättömyyden vähentämistä ennen vuotta 2030.

Slovenia

Slovenia toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 14.7.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 29.9.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 2,7 mrd. euroa, josta 1,7 mrd. euroa on avustuksia ja 1,0 mrd. euroa lainoja. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 48,9 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 42,5 %) ja digitaalista siirtymää 20,0 % (alkuperäisessä 21,4 %).

Slovenian suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon laskemiseen, 14(2) artiklan perusteella lisälainojen pyytämiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltäviin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Slovenia on poistanut 6 investointia suunnitelmasta ja lisäksi pienentänyt 23 investointia. Artiklan 14(2) perusteella Slovenia on lisännyt suunnitelmaan yhden lisä uudistuksen lisäinvestoinnin sekä muuttanut kahta investointia liittyen kestäväan liikenteeseen ja rakennusten kestäväan energiaperuskorjaukseen.

Slovenian suunnitelman päivityksessä tehdään investointeihin useita muutoksia lykkäämällä välitavoitteiden ja tavoitteiden aikataulua toimitusketjun häiriöiden, korkeampien kustannusten sekä Slovenian viimeaikaisen tulvan johdosta. Lisäksi muutetussa ohjelmassa korjataan joitakin teknisiä virheitä.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadaksen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista

riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Slovenia saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 117 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 5 milj. euroa. Slovenian REPowerEU-luku sisältää kaksi investointia ja kolme laajennettua investointia. Uudet investoinnit kohdistuvat (i) talouden hiilestä irrottamiseen, tukien yrityksiä erilaisten hiilidioksidipäästöjen vähentämistoimenpiteiden käyttöönotossa, mukaan lukien uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto, tuotantoprosessien sähköistäminen ja energiatehokkuuden parantaminen ja (ii) sähkönjakeluverkon vahvistamiseen. Laajennetut investoinnit koskevat uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta sekä kestäväää liikennettä.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Alankomaat

Alankomaat toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 6.7.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 29.9.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 5,4 mrd. euroa. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 55,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa 48,0 %) ja digitaalista siirtymää 23,1 %.

Alankomaiden suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Alankomaiden suunnitelman päivityksessä artikla 21(1) perusteella muutetaan 9 toimenpidettä sekä lisätään yksi uusi toimenpide. Muutokset sisältävät yhden toimenpiteen poiston ja korvaamisen uudella sekä useita muutoksia lykkäämällä tavoitteiden aikataulua työvoimapulan ja korkeampien kustannusten johdosta.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Alankomaat saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 454 milj. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 280 milj. euroa. Alankomaiden REPowerEU-luku sisältää yhden uudistuksen ja yhden investoinnin, jotka kohdistuvat ruuhkaisen

sähköverkon kehittämiseen ja uusiutuvan energian rakentamisen lupamenettelyjen uudistamiseen sekä rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen. Investointi on aiemman RRP-toimenpiteen laajennus, ja sillä korotetaan merkittävästi toimenpiteen kunnianhimoa.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energihuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

Espanja

Espanja toimitti päivitetyn elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 6.6.2023 ja komission arvio päivityksestä julkaistiin 2.10.2023. Päivitetyn suunnitelman koko on noin 163,0 mrd. euroa, josta 80 mrd. euroa on avustuksia ja 83 mrd. lainoja. Suunnitelmasta vihreää siirtymää tukee 40,0 % (alkuperäisessä suunnitelmassa myös 40,0 %) ja digitaalista siirtymää 26,0 % (alkuperäisessä 28,0 %).

Espanjan suunnitelman päivitys perustuu RRF-asetuksen 18(2) artiklan perusteella maan saannon kasvamiseen, 14(2) artiklan perusteella lisälainojen pyytämiseen sekä 21(1) artiklan perusteella määriteltyihin objektiivisiin olosuhteisiin, joihin jäsenvaltion viranomaiset eivät ole voineet vaikuttaa.

Päivitys sisältää lisäksi RRF-asetuksen 21c artiklan mukaisen REPowerEU-luvun.

Päivityksen sisältö

Artiklan 18(2) perusteella Espanjan suunnitelmassa on 32 uutta tai muutettua toimenpidettä, joista 23 on investointia ja 9 uudistusta. Artiklan 14(2) perusteella Espanja on lisännyt suunnitelmaan 27 uutta toimenpidettä, joista 20 on investointeja ja 7 uudistusta. Suunnitelman uudet ja muokatut investoinnit toteutetaan rahoitusinstrumenttien, suorien tukien ja investointiohjelmien kautta ja niillä pyritään edistämään mm. kestäväää liikennettä, energiatehokkuutta, uusiutuvaa energiaa, teollisuuden hiilestä irtautumista, kiertotaloutta, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja kestäväää matkailua. Suunnitelman uusilla uudistuksilla pyritään edistämään vuokra-asuntojen tarjontaa, ruokahävikin ja jätehuollon tehostamista, vähäpäästöisten vyöhykkeiden perustamista kuntiin, arvopaperimarkkinoita ja sijoituspalveluja koskevan lain tarkistamista sekä pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksia. Lisäksi hallintoa nykyaikaistetaan digitalisaatiouudistuksen avulla sekä kilpailulainsäädäntöä ja sen kriisinratkaisumenettelyjä, kartellitapausten ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja seuraamusjärjestelmää tehostetaan.

Espanjan suunnitelman päivityksessä tehdään toimenpiteisiin useita muutoksia lykkäämällä tavoitteiden aikataulua toimitusketjun häiriöiden, kysynnän vähyyden ja korkeampien kustannusten sekä ennakoimattomien lainsäädäntöön liittyvien ja hallinnollisten vaikeuksien vuoksi. Lisäksi muutetussa ohjelmassa korjataan joitakin teknisiä virheitä.

REPowerEU-luku

REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä. Sillä tuetaan vihreää siirtymää ja irtautumista Venäjältä tuodusta fossiilienergiasta. Saadakseen REPowerEU-rahoitusta jäsenvaltioiden on päivitettävä suunnitelmaansa erillisellä REPowerEU-luvulla. Luvussa tulee esittää investoinnit ja uudistukset, joilla edistetään energiavarmuutta, energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä. Investoinnit ja uudistukset tulee toteuttaa vuoden 2026 kesään mennessä.

Espanja saa avustusmuotoista REPowerEU-rahoitusta noin 2,6 mrd. euroa sekä Brexit-mukautusvarauksista noin 58 milj. euroa. Espanjan REPowerEU-luku sisältää yhden uudistuksen, yhden laajennetun investoinnin ja seitsemän uutta investointia, jotka kohdistuvat uusiutuvan energian rakentamiseen edistämiseen ja lupamenettelyjen uudistamiseen mm. keskittäen lupamenettelyjä uudelle yksikölle keskusviranomaisessa. Laajennetussa investoinnissa on kyse uusiutuvien energialähteiden kehittämisestä ja integroinnista sekä sähköinfrastruktuurista mukaan lukien joustavuuden ja varastoinnin käyttöönotto. Uudet investoinnit pitävät sisällään tukijärjestelmän, jolla parannetaan rahoituksen saantia arvoketjussa nollapäästöiseen talouteen siirtymisen kannalta olennaisten teknologioiden ja komponenttien suunnittelussa, valmistuksessa, varastoinnissa, kierrätyksessä, tutkimuksessa ja kehittämisessä. Niihin sisältyy lisäksi julkisen investoinnin tukijärjestelmä, jolla tuetaan uusiutuvaa vetyä sekä investointi uuteen sähkönsiirtoinfrastruktuuriin uusiutuvan energian suurempien määrien integroimiseksi ja uusien nettonolla teollisuuslaitosten liittämiseksi sähköverkkoon sekä teollisuuden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi.

Suunnitelman REPowerEU-luvun odotetaan edistävän tehokkaasti (arvio A) energiavarmuutta, unionin energiahuollon monipuolistamista, uusiutuvien energialähteiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämistä, energian varastointikapasiteetin lisäämistä tai fossiilisista polttoaineista riippuvuuden välttämätöntä vähentämistä ennen vuotta 2030.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on neuvoston täytäntöönpanopäätös, joka perustuu RRF-asetuksessa neuvostolle SEUT 291 artiklan 2 kohdan mukaisesti siirrettyyn täytäntöönpanovaltaan. Neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä komission ehdotuksesta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti ei osallistu täytäntöönpanopäätösten hyväksymiseen. RRF-asetuksen 25 artiklan mukaan komission on kuitenkin toimitettava ehdotukset neuvoston täytäntöönpanopäätöksiksi yhtäaikaaisesti ja yhtäläisin ehdoin Euroopan parlamentille ja neuvostolle ilman aiheutonta viivytystä. RRF-asetuksen 26 artiklassa säädetään elpymis- ja palautumisvuoropuhelusta, jonka puitteissa Euroopan parlamentti voi kutsua komission keskustelemaan elpymis- ja palautumissuunnitelmista ja niiden arvioinnista.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunnan käsittely 13.10.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.10.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Eduskunta on omien varojen päätöksen (EV 54/2021 vp - HE 260/2020 vp) hyväksymisen yhteydessä edellyttänyt, että käsiteltäessä jäsenmaiden kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia Suomi pitää kiinni ehdollisuudesta ja julkisen talouden tervehdyttämisestä kaikkien jäsenmaiden kohdalla, ei hyväksy varojen myöntämistä ilman uskottavia julkisia talouksia tervehdyttäviä rakenteellisia uudistuksia ja edellyttää, että varojen maksatuksen ehtona on sitoutuminen oikeusvaltioperiaatteeseen.

Asiakirjat

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 10149/2021; ST 10149/2021 ADD 1) of 6 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Portugal and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1; ST 11047/21 COR 1) of 8 September 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Czechia and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 10612/21; ST 10612/21 ADD 1) of 28 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Slovenia and Annex

Proposal for a Council Implementing Decision amending Implementing Decision (EU) (ST 12275/22 INIT; ST 12275/22 INIT ADD 1) of 4 October 2022 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for the Netherlands and Annex

Proposal for a COUNCIL IMPLEMENTING DECISION amending Implementing Decision (EU) (ST 10150 2021; ST 10150 2021 ADD 1 REV 1) of 13 July 2021 on the approval of the assessment of the recovery and resilience plan for Spain and Annex

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS, Finanssineuvos Laura Vartia, p. +358 295 530 228

VM/EUS, Finanssineuvos Susanna Ikonen, p. +358 295 530 049

VM/EUS, Finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, p. +358 295 530 522

VM/EUS, Erityisasiantuntija Matias Partanen, p. +358 295 530 229

VM/EUS, Finanssiasiantuntija Saara Palo, p. +358 295 530 240

etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/1103/2023

EU/1110/2023

EU/1122/2023

EU/1121/2023

EU/1123/2023

EU/8/2023

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/22/2023-VM-12

Tanninen Seppo

9.10.2023

ECOFIN-neuvosto 17.10.2023, Luxemburg; 7. Venäjän Ukraina kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023

Eduskuntatunnus

UTPJ 59/2022 vp, E 17/2023 vp, U 36/2023 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Talous- ja rahoitusasioiden neuvoston (ECOFIN) kokouksessa on tarkoitus keskustella Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutuksista EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa.

Asiaa on käsitelty säännöllisesti talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa Venäjän Ukraina kohdistaman hyökkäyksen alkamisen jälkeen.

Asiakohtaa koskevaa ennakkomateriaalia ei ole toimitettu.

Suomen kanta

Suomen kantoja liittyen Ukrainan tukivälineeseen on määritelty valtioneuvoston selvityksissä E 17/2023 ja U 36/2023 vp sekä Venäjään kohdistettuihin pakotteisiin UTP-selvityksissä (UTPJ 59/2022 vp).

Suomi on tuominut Venäjän hyökkäyksen Ukraina, osallistuu Euroopan unionin pakotteiden toimeenpanoon ja on jäädyttänyt kahdenvälisiä yhteistyötä. Suomen tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on vankkumaton. Suomi edistää EU:n Venäjän-pakotteiden toimeenpanoa ja tehostamista.

Suomi suhtautuu myönteisesti jäädytettyjen venäläisten varojen takavarikointiin sekä niiden tuottojen käyttämiseen Ukrainan hyväksi. Varojen käyttöön on löydettävä oikeudellinen ratkaisu yhdessä kumppanimaiden kanssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. Valtioneuvosto korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä humanitaarista apua Ukraina tulee jatkaa ja lisätä (U 36/2023 vp).

Valtioneuvosto sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi (E 17/2023 vp, U 36/2023 vp).

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa tukee Ukrainaa välittömissä tarpeissa ja pitkän aikavälin jälleenrakennuksessa. Valtioneuvosto korostaa, että Ukrainan välineen tulisi osaltaan edistää myös kumppanien tuen jatkuvuutta (E 17/2023 vp, U 36/2023 vp).

Suomi tulee muodostamaan kantansa erikseen mahdollisten uusien ehdotusten osalta.

Pääasiallinen sisältö

Valtiovarainministerit ovat keskustelleet Venäjän hyökkäyssodan ja Venäjää vastaan asetettujen pakotteiden aiheuttamista talous- ja rahoitusvaikutuksista säännöllisesti talous- ja rahoitusasioiden neuvoston kokouksissa.

Ajankohtaista Venäjästä

Venäjän talous

Venäjä aikoo lisätä valtion menoja yli 25% ensi vuonna verrattuna tähän vuoteen. Pääministeri Mihail Mishustinin 22.9. esittämässä 36,6 miljardin ruplan (383 miljardin Yhdysvaltain dollarin) budjettiluonnoksessa mainitaan "maan puolustuspotentiaalın vahvistaminen" keskeiseksi tavoitteeksi viime vuonna Ukrainasta osittain liitettyjen "uusien alueiden integroinnin" ohella. Eli hyökkäyssodan aiheuttamat kustannukset ovat pääsyy menojen kasvulle.

Lisäksi ensi maaliskuussa on presidentinvaalit, joten myös eläkkeitä ja muita sosiaalietuuksia korotetaan. Liittovaltio on suunnannut sosiaalitukia erityisesti maakunnissa eläville kansalaisille hakiessaan tukea sodalle. Yhtenä syynä on, että etupäässä sieltä on värvätty miehiä rintamalle.

Suomen Pankin 14.9. julkaiseman ennusteen mukaan Venäjän talouden kehitys on ollut alkuvuonna 2023 selvästi ennakoitua parempaa. Positiivisten yllätysten syynä on ollut ensisijaisesti julkisten menojen odotettua voimakkaampi kasvu. Julkiset menot ovat osaltaan tukeneet myös yksityistä kulutusta sekä investointeja. Tänä vuonna talouden kasvu näyttää nopealta myös siksi, että viime vuoden vertailuajankohtana kasvu oli heikkoa.

Pakotteiden kierto (öljy)

Öljyn hinta on noussut OPEC+-maiden (ennen kaikkea Saudi-Arabian ja Venäjän) rajoitettua tuotantoa. Samaan aikaan öljyn kysyntä on kaikkien aikojen suurinta, vaikka maailmantalouden kasvu yskii.

Venäjä on onnistunut kiertämään enenevissä määrin G7-maiden sille asettamaa 60 dollarin tynnyrihinnan hintakattoa. Lähes kolme neljäsosaa Venäjän meritse kuljetettavista raakaöljyvirroista kulki elokuussa ilman länsimaista rahtivakuutusta, jota käytettiin öljyn tynnyrihinnan hintakaton vahvistamiseen Financial Timesin laiva- ja rahtivakuutustietojen analyysin mukaan.

Rahtianalytiikkayhtiö Kplerin ja vakuutusyhtiöiden tietojen mukaan kuljetusten osuus on noussut kevään noin 50 prosentista. Nousu viittaa siihen, että Venäjä on tulossa taitavamaksi kiertämään hintakattoa, jolloin se voi myydä enemmän öljystään hinnoilla,

jotka ovat lähempänä kansainvälisiä markkinahintoja. Tämä luonnollisesti vahvistaa Venäjän budjettia ja kasvattaa sen sotakassaa.

Pakotteet

EU:ssa hyväksyttiin 11. pakotekokonaisuus Venäjälle kesäkuussa 2023. Paketin painopiste oli toimenpiteissä, joilla pyritään estämään pakotteiden kiertoa. Raportointivelvollisuuksia venäläisten tahojen jäädytetyistä varoista selvennettiin.

Pohdittaessa Venäjän jäädytetyjä varoja ja niiden käyttöä Ukrainan jälleenrakentamiseen on esillä ollut kolmivaiheinen etenemismalli. Mallin ensimmäisessä vaiheessa (nollavaihe) selkeytetään eurooppalaisten rahoituslaitosten oikeuksia ja velvollisuuksia jäädytettyjen varojen osalta. Ensimmäisessä toiminnallisessa vaiheessa ("windfall") tuotot laitetaan sivuun erilliselle tilille ja toisessa vaiheessa ne siirretään unionin budjettiin. Vaikka malli on saanut kannatusta, osa jäsenvaltioista näkee mallissa oikeudellisia, taloudellisia ja mainehaittariskejä. Suomi on kannattanut ripeätä etenemistä kohti lainsäädäntöehdotusta.

Makrotaloudellinen apu (MFA+)

Ukrainan makrotaloudellista tukea koskevat asetukset ja asetusmuutokset hyväksyttiin neuvostossa joulukuussa 2022. Ukrainan makrotaloudellista rahoitusapua koskevassa asetuksessa säädetään uudesta välineestä unionin enintään 18 miljardin tuen kanavoimiseksi Ukrainalle vuodelle 2023 sekä rahoitusavusta aiheutuvien korko- ja hallintokulujen rahoittamisesta Ukrainan puolesta. Rahoitusapu rahoitetaan hyödyntämällä EU:n omien varojen enimmäismäärän ja vuosien 2021-2027 monivuotisen rahoituskehyksen välistä liikkumavaraa kohdennetusti Ukrainaa varten. Tätä liikkumavaraa hyödyntäen EU laskee liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja ja lainaa varat edelleen Ukrainalle. Ensimmäinen 3 miljardin maksatuserä Ukrainalle tehtiin 17.1.2023. Välineestä on tähän mennessä maksettu Ukrainalle 13,5 miljardia euroa.

EU on myöntänyt lainamuotoista makrotaloudellista apua Ukrainalle vuosina 2022 ja 2023 yhteensä noin 25 miljardia euroa.

Ukrainan tukiväline

Komissio antoi osana EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) välitarkastelua esityksen uuden Ukrainan tukivälineen (Ukraine Facility) perustamista koskevaksi asetukseksi 20.6.2023. Kyse olisi rahoituskehyksen ulkopuolisen, uuden väliaikaisen erityisvälineen perustamisesta Ukrainan tukemiseksi.

Ukrainan tukivälineen kautta tuettaisiin vuosina 2024–2027 Ukrainan lyhyen aikavälin rahoitustarpeita, keskipitkän aikavälin jälleenrakentamista ja Ukrainan EU-lähentymiseen liittyviä uudistuksia. Esityksen mukaan Ukrainan tulisi valmistella yhteistyössä komission kanssa suunnitelma (Ukraina-suunnitelma, Ukraine Plan) tukivälineen kautta kanavoitavan tuen käyttämisestä. Tukiväline olisi yhteensä enintään 50 miljardia euroa käypinä hintoina ja tuki koostuisi lainoista ja avustuksista. Ukrainalle myönnettävät lainat rahoitettaisiin komission lainanotolla rahoitusmarkkinoilta, jonka vakuutena olisi EU:n talousarvion liikkumavara, samaan tapaan kuin MFA+-rahoituksessa.

Ukraina-tuki ja kansainväliset rahoituslaitokset

Ukrainan ulkoisen rahoituksen tarpeet ovat mittavat. Budjettituen lisäksi Ukraina tarvitsee jo sodan jatkuessa mutta etenkin sen päättyessä tukea jälleenrakentamiseen. EU- ja G7-maiden sekä IMF:n laajan budjettitukirahoituksen lisäksi niin kahdenvälinen kuin kansainvälisten rahoituslaitosten kautta kanavoitu jälleenrakentamisen tuki tulee

Ukrainalle suureen tarpeeseen. Kansainvälisistä rahoituslaitoksista erityisesti Euroopan investointipankki, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki ja Maailmanpankkiryhmä ovat hyvin asemoituja Ukrainan jälleenrakennuksen pitkäjänteiseen tukemiseen.

Maailmanpankin ja IMF:n vuosikokoukset pidetään 10.-14.10. Marrakechissa. Yhtenä vuosikokousviikon pääaiheista on Ukraina, joka nousee esille oikeastaan kaikissa viikon kokouksissa tavalla tai toisella, samoin vuosikokousviikolla pidetään neljäs korkean tason Ukraine Roundtable –keskustelu.

Suomen vaalipiirin (Pohjoismaiden ja Baltian maiden) yksi keskeisistä pääviesteistä kehityskomitean sekä IMF:n kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) kokouksissa on IMF:n ja Maailmapankkiryhmän tuki Ukrainalle ja sen merkitys myös globaalisti huomioiden Venäjän käynnistämän hyökkäyssodan laajat seurannaisvaikutukset mm. ruokaturvaan ja kehittyvien maiden velkakestävyteen liittyen. Suomi ja muut vaalipiirin maat tukevat Ukrainaa myös erillisrahoituksella esimerkiksi Maailmanpankin rahastojen kautta. Maailmanpankki on mobilisoinut Ukrainatukea lähes 30 mrd. dollaria hyökkäyssodan alun jälkeen. IMF on myöntänyt Ukrainalle 15,6 mrd. dollarin ohjelman.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, 13.10.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 13.10.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Suomen osuus Ukrainalle myönnetyn makrotaloudellisen avun (MFA+) korko- ja hallinnointikuluista tämän hetkisen arvion mukaan on vuosina 2024-2027 yhteensä noin 48 miljoonaa euroa.

Komission alustavan arvion mukaan avustusten osuus Ukrainan tukivälineestä olisi noin 1/3 ja lainojen osuus olisi noin 2/3 ehdotetusta 50 miljardin euron enimmäismäärästä. Suomen maksuosuus Ukrainan tukivälineestä olisi tällöin 17 miljardin euron avustusmuotoisesta tuesta siten arviolta 276 miljoonaa euroa vuosina 2024–2027. Suomen ensisijainen vastuu 33 miljardin euron lainamuotoisesta rahoitustuesta olisi noin 535 miljoonaa euroa samalla ajanjaksolla.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/EUS hallitusneuvos Seppo Tanninen, + 358 295 530 224
VM/KO neuvotteleva virkamies Jussi Huopaniemi, +358 295 530 257
VM/RMO finanssineuvos Markku Puumalainen, +358 295 530 206
VM/KVR erityisasiantuntija Outi Jurkkola, + 358 295 530 479
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/22/2023
EU/8/2023

Liitteet -**Viite** -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/271/2023-VM-12

Valjus Ilari

4.10.2023

ECOFIN-neuvosto 17.10.2023, Luxemburg; 8. Päätelmät ilmastorahoituksesta 30.11.-12.12.2023 pidettävään YK:n ilmastonmuutoskonferenssiin (COP 28)

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

ECOFIN-neuvoston hyväksyttävänä ovat neuvoston päätelmät ilmastorahoituksesta. Ne muodostavat EU:n neuvottelumandaatin kansainvälistä ilmastorahoitusta koskevissa kysymyksissä YK:n hallitustenväliseen ilmastonmuutoskonferenssiin, joka järjestetään Dubaissa Arabiemiraateissa 30.11.-12.12.2023 (jäljempänä ”COP28-kokous”). Muissa kuin ilmastorahoitukseen liittyvissä kysymyksissä mandaatti muodostuu neuvoston COP28-kokoukseen valmistautumista koskevien päätelmien perusteella, jotka ympäristöneuvoston on tarkoitus hyväksyä 16.10.2023.

Neuvoston päätelmiä ilmastorahoituksesta on tarkoitus täydentää vakiintuneen tavan mukaisesti uusimmalla EU:n ilmastorahoituksen määrää vuonna 2022 koskevalla tiedolla kirjallisessa menettelyssä marraskuun ECOFIN-kokouksen yhteydessä.

COP28-kokouksessa tarkastellaan ja edistetään YK:n ilmastopimuksen ja Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanoa. Kokouksen keskeisiä teemoja ovat päästöjen vähentäminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, ilmastotuhoja koskevat rahoitusjärjestelyt ja ilmastorahoitus laajemmin. Kokouksen yhteydessä järjestetään myös ensimmäinen Pariisin sopimuksen mukainen ilmastotoimien maailmanlaajuinen tilannekatsaus.

Suomen kanta

Päätelmäluonnos on Suomen hyväksyttävissä.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston päätelmät ilmatorahoituksesta muodostavat mandaatin EU-neuvottelijoille COP28-kokoukseen kansainvälistä ilmatorahoitusta koskevissa kysymyksissä. Päätelmien kautta EU myös viestii Pariisin ilmastopöytäkirjan muille osapuolille ilmatorahoitusta koskevista keskeisistä näkemyksistään.

Päätelmissä kiinnitetään huomiota uusimpiin tutkimukseen perustuviin arvioihin, joiden mukaan maapallon keskilämpötila todennäköisesti nousee ennätystasolle lähivuosina. Niissä tuodaan esiin hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n 6. arviointiraportin johtopäätös, jonka mukaan globaalien kasvihuonekaasupäästöjen tulisi saavuttaa lakipisteensä ennen vuotta 2025 ja olla tukevasti laskusuunnassa vuoteen 2030 mennessä, jotta Pariisin ilmastopöytäkirjan 1,5 celsiusasteen lämpenemistavoite voidaan saavuttaa. Lisäksi toistetaan 6. arviointiraportin keskeinen johtopäätös, jonka mukaan sekä ilmastomuutoksen hillintään että ilmastomuutokseen sopeutumiseen suuntautuvat kansainväliset rahoitusvirrat ovat tällä hetkellä riittämättömällä tasolla Pariisin sopimuksen tavoitteiden kannalta.

Päätelmissä muistutetaan Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen edellyttävän globaalin talouden uudistamista ilmastomuutokseen sopeutuvaksi ja ilmastoneutraaliksi. Keskeiseksi toimiksi tämän muutoksen aikaansaamisessa nähdään Pariisin sopimuksen artiklaan 2.1c liittyvät toimet, joilla julkiset ja yksityiset ja kansalliset ja kansainväliset rahoitusvirrat muutetaan yhteensopiviksi vähäpäästöisen ja ilmastomuutokseen sopeutuvan kehitysuran kanssa (niin kutsuttu rahoituksen transformaatiotavoite). COP28-kokoukseen liittyen päätelmät korostavat uuden erityisen artikla 2.1c -teemaan fokusoituvan keskustelukohdan merkitystä. Päätelmät myös viestivät EU:n odottavan määrätietoista, eteenpäin katsovaa ja vahvan viestin globaalille yhteisölle antavaa lopputulosta kokouksen yhteydessä järjestettävästä ilmastotoimien maailmanlaajuisesta tilannekatsauksesta.

Päätelmissä toistetaan EU:n vahva sitoutuminen Pariisin sopimuksen tavoitteisiin ja kerrotaan EU:n käynnissä olevista toimista ja näkemyksistä ilmatorahoituksen alueella. Yksityisen ilmatorahoituksen kasvattamisen globaalisti nähdään olevan keskeisessä roolissa rahoituksen transformaatiotavoitteen saavuttamisen kannalta. Yksityisen ilmatorahoituksen mobilisoimiseksi tarvitaan oikeat kannustinrakenteet ja mahdollistava toimintaympäristö. Tähän liittyen päätelmissä tuodaan esiin EU:n viimeaikaisia toimia kestävän rahoituksen ja ilmastoriskien hallinnan alueilla. Lisäksi kerrotaan EU:n rahoitustoimista koskien yksityisten kestävien investointien liikkeelle saamista, ilmastomuutokseen sopeutumista ja oikeudenmukaisen siirtymän edistämistä kehittyvissä maissa.

Kehittyviin maihin kanavoitavan kansainvälisen ilmatorahoituksen määrän osalta päätelmissä toistetaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden voimakas sitoutuminen kehittyneiden maiden yhteiseen 100 miljardin Yhdysvaltain dollarin vuotuisen vuosia 2020-2025 koskevaan ilmatorahoitukseen mobilisaatiotavoitteeseen. Tavoitetaso arvioidaan saavutettavan vuonna 2023. EU:n ja sen jäsenvaltioiden ja Euroopan investointipankin muistutetaan olevan jo tällä hetkellä maailman suurin julkisen ilmatorahoituksen myöntäjä ja aikovan jatkossakin toimia merkittävässä roolissa kansainvälisessä ilmatorahoituksessa. Päätelmissä myös kehoitetaan muita rahoittajia kasvattamaan ilmatorahoitustaan.

Uudesta vuoden 2025 jälkeistä aikaa koskevasta kehittyneiden maiden ilmatorahoitustavoitteesta COP28-kokouksessa käytävien vielä pohjustavien keskustelujen osalta päätelmissä muistutetaan, että tavoite tulee kytkeä ilmastotoimien aitoon ja läpinäkyvään toteuttamiseen. Tavoitteen tulee lisäksi heijastaa monikansallista ponnistusta ilmatorahoitukseen mobilisoimiseksi laaja-alaisesti kaikista lähteistä ja

kaikkien osapuolten toimesta kehittyneiden valtioiden johdolla ja yhteensopivasti artiklan 2.1c transformaatiotavoitteen kanssa. Erityisen vahvasti päätelmät painottavat sitä, että ilmasto-rahoituksen myöntäjien pohjan laajentamisesta tulee käydä keskusteluja tavoitteen yhteydessä.

Päätelmissä vahvistetaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden toimivan osaltaan päättäväisesti sen eteen, että COP26-kokouksessa sovittu ilmastonmuutoksen sopeutumista koskevan rahoituksen tuplaamistavoite saavutetaan. Lisäksi painotetaan tämän rahoituksen kanavoimisen tarvetta erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin valtioihin ja pieniin saarivaltioihin.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden kerrotaan jatkavan rakentavassa hengessä edellisessä COP27-kokouksessa sovittuja keskusteluja uuden ilmastonmuutoksesta aiheutuvien menetysten ja vahinkojen lievittämiseen tarkoitettua YK:n alaisen kansainvälisen rahaston perustamisesta. Päätelmissä korostetaan tarvetta koordinoita tämän mahdollisen uuden rahaston toiminta olemassa olevien muiden relevanttien rahoitusvälineiden kanssa. Lisäksi kehoitetaan muita sopimusosapuolia ja tahoja kasvattamaan menetysten ja vahinkojen lievittämiseen suunnattua rahoitusta rahaston perustamisesta käytävistä keskusteluista riippumatta.

Päätelmissä kiinnitetään myönteistä huomiota monenkeskisten rahoituslaitosten ja kansainvälisten rahoitusinstituutioiden viimeaikaisiin toimiin ja suunnitelmiin muuttaa tavoitteitaan, portfolioitaan, toimintamallejaan ja käytäntöjään entistä paremmin yhteensopivaksi ilmastonmuutoksen vastaisen työn kanssa. Instituutiota kehoitetaan edelleen jatkamaan ja vahvistamaan toimiaan tällä alueella. Päätelmissä toivotaan myös tervetulleeksi valtiovarainministeriöiden ilmastokoalition viimeaikaiset ponnistelut ilmastotoimien valtavirtaistamiseksi valtiovarainministeriöiden työhön ja annetaan tuki G20-maiden kestävä rahoituksen tiekartan toimille yksityisen ilmasto-rahoituksen skaalaamiseksi.

Päätelmissä pyydetään Euroopan komissiota raportoimaan yleiskuva EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanavoiman ilmasto-rahoituksen määrästä vuonna 2022 ja pyydetään, että neuvosto hyväksyy tämän EU:n kontribuution ennen COP28-kokouksen alkua.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 13.10.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.10.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Ympäristö- ja ilmastopöimusten osapuolena Suomi on sitoutunut rahoittamaan sopimusten kehitysmaaosapuolten ilmastotoimia ja raportoimaan rahoituksesta. Suomi ei kuitenkaan ole kansainvälisesti tai osana EU:ta sitoutunut mihinkään tiettyyn rahoituksen tasoon tai kohdentamiseen. Suomen ilmastorahoitus maksetaan kehitysyhteistyövaroista.

Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen määrä kehittyi kokonaisuutena katsoen nousujohteisesti vuosina 2010-2021. Rahoituksen taso on kuitenkin heilahdellut voimakkaasti vuoden 2016 jälkeen. Vuotuinen vaihtelu on ollut osaksi seurausta päätösperäisistä toimista, kuten kehitysyhteistyövaroihin kohdennetuista leikkauksista ja lisäyksistä sekä maksuaikataulujen muutoksista. Osaksi kyse on ollut normaalista ilmastomaksatuksiin liittyvästä vuotuisesta vaihtelusta.

Korkeimman tasonsa Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus saavutti vuonna 2021, jolloin Suomi kanavoi kehitysmaiden ilmastotoimiin yhteensä 175 milj. euroa. Kasvua edellisvuodesta oli noin 42 milj. euroa, ja sen taustalla olivat erityisesti ilmastorahoitukseen suunnatut kehitysyhteistyömäärärahojen lisäykset. Vuoden 2021 rahoituksesta noin 53 prosenttia kohdistui ilmastomuutoksen hillintään ja 47 prosenttia ilmastomuutokseen sopeutumiseen. Monenkeskisten rahoituskanavien osuus Suomen ilmastorahoituksesta oli noin 87 prosenttia ja kahdenvälisen kanavien 13 prosenttia. Rahoitus jakautui tasan lahjamuotoisen rahoituksen ja ei-lahjamuotoisen rahoituksen välillä. Viimeksi mainittu kattaa kehityspoliittiset laina- ja sijoitusmuotoiset instrumentit ja Finnfundin rahoituksen.

Pariisin ilmastopöimyksellä suoraan ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia, vaan sen taloudelliset vaikutukset syntyvät pitkällä aikavälillä ja pääosin EU:n ilmastopöitiikan seurauksena. Ne liittyvät päästöjen vähentämiseen, ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja ilmastorahoitukseen eli köyhempien maiden ilmastotoimien tukemiseen. Laajempi globaali osallistuminen ilmastotoimiin tasoittaa kansainvälistä kilpailuasetelmaa ilmastopöitiikasta aiheutuvien kustannusten osalta. Sopimuksen toimeenpanon myötä pitkällä aikavälillä myös ilmastomuutoksen vaikutukset ja siitä seuraavat taloudelliset kustannukset pienenevät. Toimeenpano tulee aiheuttamaan vähemmän kustannuksia, kuin yritys sopeutua rajoittamattoman ilmastomuutoksen vaikutuksiin.

Pariisin sopimus velvoittaa kehittyneitä maita jatkamaan kehitysmaiden ilmastotoimien tukemista ja antamaan siitä tietoja. Itse sopimuksessa ei kuitenkaan sanota mitään ilmastorahoituksen tasosta. Pariisin sopimusta täydentävän osapuolikokouksen päätöksen (1/CP.21) mukaan kehittyneiden maiden yhteinen USD 100 miljardin vuosittainen mobilisointitavoite ulotetaan vuoteen 2025, mihin mennessä sovitaan uudesta ilmastorahoitustavoitteesta. Vuoteen 2025 ulottuvaan mobilisointitavoitteeseen ei sisälly yksittäisiä rahoittajamaita sitovaa tavoitteiden jyvitystä. Pohjustavia keskusteluja uudesta post-2025 -ilmastorahoitustavoitteesta on käyty Glasgow'n (COP26) ja Sharm-el-Sheikhin ilmastokokouksissa (COP27) ja niitä on tarkoitus jatkaa COP28-kokouksessa Dubaissa. Päätöksiä uudesta ilmastorahoitustavoitteesta odotetaan joko 2024 tai todennäköisemmin 2025.

Nykyisen vuoteen 2025 ulottuvan kehittyneiden maiden ilmastorahoitustavoitteen osalta EU on tuonut esiin johtavaa rooliaan ilmastorahoituksessa. EU:n, sen jäsenvaltioiden ja Euroopan investointipankin kanavoiman ilmastorahoituksen määrä vuonna 2021 oli ilmastorahoittajista suurin, noin 23 miljardia euroa. EU on myös korostanut johdonmukaisesti, että ilmastorahoitusta tulee käyttää tuloksellisesti ja läpinäkyvästi kehittyvien maiden ilmastotoimiin, muiden rahoittajien tulisi myös kasvattaa rahoitustaan ja että lopulta julkinen rahoitus ei riitä, vaan Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan yksityistä ilmastorahoitusta ja sen mobilisointia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Neuvoston päätelmät ilmastorahoituksesta.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO, finanssineuvos Ilari Valjus, p. 0295 30093
etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus:

EU/271/2023

EU/8/2023

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/19/2023-VM-28

Salmi Martti

5.10.2023

ECOFIN-neuvosto 17.10.2023, Luxemburg; 9. G20- valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 11.-13.10.2023 kokousten sekä IMF:n vuosikokouksen seuranta

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asiakohdassa puheenjohtaja ja komissio tiedottavat Marokon Marrakechissä 11.-13.10.2023 pidetystä G20-kokouksesta ja 11.-14.10. pidetystä Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n vuosikokouksesta.

Ecofin-neuvoston kokous järjestetään poikkeuksellisesti käytännössä välittömästi G20- ja IMF-kokousten jälkeen, minkä johdosta kyseisten kokousten tulokset eivät ole olleet tiedossa tätä perusmuistiota laadittaessa.

Suomen kanta

Suomi ottaa katsaukset tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

EU-maiden yhteisissä näkemyksissä G20-valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 11.-13.10.2023 kokouksiin on todettu mm. seuraavaa:

Euroopan komission viimeisimmän ennusteen mukaan maailmantalouden odotetaan jatkavan kasvuaan 3,2 %:n vauhdilla vuosina 2023 ja 2024 ja pysyvän suhteellisen hyvässä vauhdissa huolimatta maailmanlaajuisen rahapolitiikan kiristymisen synkronisesta luonteesta, Kiinan odotettua heikommasta kasvusta ja akuuteista geopoliittisista haasteista. EU:n talouskasvun odotetaan hidastuvan 0,8 prosenttiin vuonna 2023, kun se oli 3,4 prosenttia vuonna 2022, ja kiihtyvän 1,4 prosenttiin vuonna 2024. Inflaatio hidastuu ja sen odotetaan olevan EU-alueella keskimäärin 6,5 % vuonna 2023 ja 3,2 % vuonna 2024, kun se vuonna 2022 oli 9,2 %.

Maailmanlaajuinen elintarvike- ja ravitsemusturva, jota Venäjän sota Ukrainaa vastaan pahensi, on edelleen suuri huolenaihe. EU kehottaa painokkaasti Venäjää

palaamaan neuvotteluihin ja sallimaan Mustanmeren vilja-aloitteen palauttamisen. G20-ryhmän olisi tehostettava toimia ja koordinoitava kansainvälisiä yhteisiä toimia elintarviketurvan palauttamiseksi ja elintarviketuotannon kestävyysparantamiseksi.

Verotukseen liittyen G20-ryhmän tulee pitää ensisijaisena tavoitteena saada päätökseen jäljellä oleva työ, joka tarvitaan kansainvälisten verosääntöjen tarkistamista koskevan kahden pilarin sopimuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

EU tukee G20-ryhmän pyyntöä monenvälisille kehityspankeille ryhtyä toimiin lisärahoituksen saamiseksi valtuuksiensa puitteissa ja olemassa olevilla resursseilla. Tässä yhteydessä EU suhtautuu myönteisesti pyrkimyksiin lisätä yksityisen pääoman ja kotimaisten resurssien mobilisointia, jotka ovat kaksi keskeistä rahoituslähdeä, joilla voidaan täydentää kansainvälisten rahoituslaitosten ja avunantajamaiden rahoitusta.

EU:n jäsenvaltiot ovat sitoutuneet saattamaan päätökseen IMF:n kiintiötarkastelun sovittuun määräaikaan 15. joulukuuta 2023 mennessä. EU tukee vahvaa, kiintiöpohjaista ja riittävästi resurssoitua IMF:ää maailmanlaajuisen rahoitusturvaverkon keskipisteessä. EU kannattaa vuoden 2024 lopussa päättyvien kahdenvälisen lainasopimusten kokoa vastaavaa kiintiönkorotusta, joka johtaisi ainakin rahaston nykyisen resurssikeyhksen säilyttämiseen.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat tyytyväisiä pyrkimyksiin panna täytäntöön G20-maiden yhteinen velkajärjestelykehys ja vaativat lisätoimia ennustettavan, oikea-aikaisen ja koordinoitun velan uudelleenjärjestelyn aikaansaamiseksi.

G20-ryhmän tulisi jatkaa työtään ilmastomuutoksen ja luontoon liittyvien makrotaloudellisten riskien sekä ilmastopolitiikan ja oikeudenmukaisen siirtymästrategioiden makrotaloudellisten ja jakautumisvaikutusten arvioimiseksi. EU ja sen jäsenvaltiot ovat maailman suurin kansainvälisen ilmastorahoituksen rahoittaja, ja kehittyneet maat odottavat, että tavoite mobilisoida yhdessä 100 miljardia dollaria ilmastorahoitusta saavutetaan ensimmäistä kertaa vuonna 2023.

IMF:n vuosikokouksen osalta Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiriä sekä IMF-komiteassa että IMF:n ja Maailmanpankin yhteisessä kehityskomiteassa edustaa tänä vuonna Suomen valtiovarainministeri Riikka Purra. Kannat kokouksiin koordinoidaan vaalipiireittäin. Suomen pääpainotuksena vuosikokouksissa on vahva tuen osoittaminen Ukrainalle ja IMF:n ja Maailmanpankin Ukraina-tuelle.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta 13.10.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.10.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Valtiovarainministeriö, finanssineuvos Martti Salmi, p. 0400 510 304
martti.salmi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/19/2023
EU/8/2023

Liitteet -**Viite** -

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/309/2023-VM-11

Maisala Tiina

5.10.2023

ECOFIN-neuvosto 17.10.2023, Luxemburg; 10. Päätelmät veroasioissa yhteistyöhaluttomien kolmansien maiden EU-listan päivittämiseksi

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 17.10.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ecofin-neuvosto hyväksyi 5.12.2017 yhteistyöhaluttomia alueita koskevan yhteisen EU-listan (I-liite, ns. musta lista) samoin kuin ns. sitoutuneiden alueiden listan (II-liite, ns. harmaa lista). EU-listaa sekä ns. sitoutuneiden alueiden listaa on tarkoitus päivittää uusilla neuvoston päätelmillä, jotka on sovittu annettavaksi vuoden 2023 lokakuussa.

Tarkoitus on hyväksyä ilman keskustelua A-kohtana neuvoston päätelmät, jotka koskevat em. listojen päivittämistä.

Yritysverotuksen käytännesääntöryhmä on päässyt yhteisymmärrykseen päätelmistä 3.10.2023.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston päätelmät.

Suomen jatkaa työtä veronkierron torjumiseksi ja vaikuttaa aktiivisesti verotuksen kansainvälisen kehitykseen.

Pääasiallinen sisältö

Neuvosto aloitti vuonna 2016 työn yhteisen EU-listan muodostamiseksi yhteistyöhaluttomista kolmansista valtioista verotuksen alalla. Neuvosto on päätelmissään marraskuussa 2016 vahvistanut kriteerit, joiden nojalla listalle valittavat valtiot määritetään. Yhteisen EU-listan tarkoituksena on tuoda näkyväksi, mitkä EU:n ulkopuoliset valtiot eivät noudata verotuksen läpinäkyvyyteen sekä tasapuoliseen verotukseen liittyviä periaatteita. EU-listalla olevaan valtioon voidaan soveltaa vastatoimia, joiden tavoitteena on suojella jäsenvaltioiden veropohjia ja kannustaa EU:n ulkopuolisia maita muuttamaan haitallisia verojärjestelmiään.

Ecofin-neuvosto hyväksyi 5.12.2017 ensimmäisen yhteistyöhaluttomia alueita koskevan yhteisen EU-listan (I-liite, ns. musta lista) samoin kuin ns. sitoutuneiden alueiden listan (II-liite, ns. harmaa lista). Jälkimmäisellä listalla olevat maat ovat sitoutuneet muuttamaan haitalliseksi katsottuja verojärjestelmiään. Listauksen ensimmäisessä vaiheessa tarkastelun kohteena oli 92 lainkäyttöaluetta. Vuonna 2019 listauksen maantieteellistä kattavuutta laajennettiin ensimmäisen kerran ja arvioinnin kohteeksi otettiin Argentiina, Meksiko ja Venäjä.

Yhteistyöhaluttomien alueiden listaa ja sitoutuneiden alueiden listaa päivitetään tarvittaessa ja näin on Ecofin-neuvostossa tehty uusien sitoumusten ja täytäntöönpanijoiden sitoumusten perusteella useita kertoja vuonna vuosina 2018 - 2023. Yhteisen EU-listan I-liitteellä on tällä hetkellä Amerikan Samoa, Anguilla, Bahama, Brittiläiset Neitsytsaaret, Costa Rica, Fidzi, Guam, Marshall saaret, Palau, Panama, Venäjä, Samoa, Trinidad ja Tobago, Turks ja Caicos saaret, Yhdysvaltojen Neitsytsaaret sekä Vanuatu.

Nyt hyväksyttävillä päätelmillä on tarkoitus päivittää EU-listaa sekä ns. sitoutuneiden alueiden listaa maiden antamien sitoumusten ja niiden täyttymisen arvioinnin pohjalta.

Päivityksessä nojaututaan pitkälti Verotusta koskevaa avoimuutta ja tietojenvaihtoa käsittelevän maailmanlaajuisen foorumin (OECD Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes) ja Haitallisia verojärjestelmiä käsittelevän maailmanlaajuisen foorumin (OECD Forum for Harmful Tax Practices) työhön samoin kuin otetaan huomioon Veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta tehdyn OECD:n monenkeskisen yleissopimuksen allekirjoitus- ja ratifiointitilanne. Päivitystä tehtäessä huomioon otetaan toimenpiteet ja sitoumukset, jotka on toteutettu tai annettu ennen Ecofin-kokousta.

Kyseessä on dynaaminen prosessi. Maiden antamien sitoumusten sekä niiden toteuttamisen seuraamista jatketaan.

Yritysverotuksen käytännesääntöryhmä on päässyt yhteisymmärrykseen päätelmistä 3.10.2023.

Tarkoitus on hyväksyä päätelmät ilman keskustelua A-kohtana Ecofin-neuvostossa 17.10.2023.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö

EU-ministerivaliokunta 13.10.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 13.10.2023

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

WK 12593/2023

WK 12595/2023

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VO, finanssineuvos Tiina Maisala, p. 02955 30469, tiina.maisala@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/309/2023

EU/8/2023

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

EUS, KO, KVR, RMO

9.10.2023

Euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon kokoukset 16.10.2023

Euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon kokouksissa 16.10.2023 käsitellään seuraavia asioita:

Euroryhmän laajennettu kokoonpano (klo 14):

1. Transatlanttinen taloudellinen vuoropuhelu

Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa käy näkemystenvaihdon Yhdysvaltain valtiovarainministeri Janet Yellenin kanssa taloustilanteesta ja siihen liittyvistä riskeistä. Tarkoitus on keskustella Yhdysvaltojen ja EU:n talousnäkyistä, Ukrainan tuesta ja Yhdysvaltojen ja EU:n suhteista Kiinaan.

EU:n lyhyen aikavälin talousnäkyvät jatkuvat epävarmoina. Teollisuuden osalta EU:n kehitys on ollut alamaissa jo kauan, mutta myös palveluissa indikaattorit viestivät käänteestä huonompaan. Työmarkkinoilla tilanne sen sijaan on yleisesti ottaen pysynyt hyvänä. Inflaatio on hidastunut (ml. pohjainflaatio), mutta keskuspankin tavoitteeseen on vielä matkaa.

Yhdysvalloissa näkyvät ovat valoisimmat, vaikka sielläkin kiristynyt rahapolitiikka hidastaa talouden aktiviteettia. Talouskasvu alkuvuonna 2023 oli melko nopeaa reaalityulojen elpymisen ja vahvan työllisyystilanteen ansiosta. Työmarkkinat ovat alkaneet viilentyä, mutta työllisyystilanne on edelleen varsin hyvä. Pohjainflaatio on korkealla, mutta laskenut viimeisen vuoden aikana, ja keskuspankin koronnostosyklin nähdäänkin olevan jo lähellä päätepistettään, joskin aivan viime aikoina Fed on indikoinut, että rahapolitiikan keventäminen voi siirtyä. Tämä on johtanut pitkien korkojen jyrkkään nousuun, mikä voi aiheuttaa stressiä markkinoilla.

2. Euroopan pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden tulevaisuus: näkemystenvaihto markkinatoimijoiden kanssa pääomarahoituksen avaamisen ajureista EU:ssa

Euroryhmässä on keskusteltu kevään ja kesän aikana mahdollisista uusista ajatuksista pääomamarkkinaunionin kehittämiseksi ja toteuttamiseksi. Tavoitteena on ollut löytää mahdollisesti muitakin kuin sääntelyn keinoin toteutettavia toimia. Muun muassa Saksa ja Ranska julkaisivat syyskuussa yhteisen paperin, jossa ne listasivat tärkeiksi arvioimiaan toimia. Näihin kuuluvat markkinaehtoisien rahoituksen lisääminen erityisesti Pk-yrityksille ja listaushalukkuuden edistäminen, sijoittajakulttuurin edistäminen, arvopaperistamistoiminnan vilkastuttaminen, kestävän rahoituksen johtavan aseman hyödyntäminen ja viherpesun estäminen mutta toteuttamiskelpoisten edellytysten varmistaminen sekä start-up:ien ja scale-up:ien rahoitus.

Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa on nyt tarkoitus vaihtaa näkemyksiä markkinatoimijoiden kanssa. Mukana keskustelussa ovat Zoé Fabian sijoitusyhtiö Eurazeosta ja Sebastian Siemiatkowski fintech-yritys Klarnasta.

3. Eurohuippukokouksen 27.10.2023 valmistelu

Asiakohdassa euroryhmän puheenjohtajaa esittelee tulevan eurohuippukokouksen käsiteltävät asiat. Eurohuippukokouksessa on tarkoitus keskustella taloustilanteesta ja vaihtaa näkemyksiä talouspolitiikan koordinaatiosta. Lisäksi huippukokouksessa tarkastellaan euroryhmän meneillään olevaa työtä Euroopan rahoitus- ja pääomamarkkinoiden tulevaisuudesta ja mahdollisen digitaalisen euron käyttöönoton valmisteluista.

Euroryhmä (klo 17:15):

1. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien euroalueen prioriteetit ja toimeenpano

Neuvoston hyväksymät euroalueen suositukset vuosille 2023-2024 ovat osa eurooppalaista ohjausjaksoa. Vuosien 2023-2024 suositukset käsittelevät finanssipolitiikkaa ja inflaatiota, rakennepolitiikkaa, työmarkkinoita, EU:n sisämarkkinoita sekä rahoitusmarkkinoita. Euroryhmässä annetaan selvitys, jonka aiheena ovat elpymis- ja palautumissuunnitelmien yhteys euroalueen suosituksiin sekä annetaan tilannekatsaus suosituksiin vastaamisesta tähän mennessä.

2. Digitaalinen euro - tilannekatsaus projektin edistymisestä

Eurojärjestelmän digitaalista euroa koskeva selvitysvaihe on päättymässä ja EKP:n neuvoston on tarkoitus tehdä lähiviikkoina päätös mahdollisesta etenemisestä projektin valmisteluvaiheeseen. Digitaalinen euro tulisi olemaan euroalueen laajuisesti saatavissa oleva maksuväline, joka täydentäisi käteisen ja muiden maksuvälineiden tarjontaa.

Komissio antoi 28.6. lainsäädäntöesityksen sekä eurokäteistä että digitaalista euroa koskevasta lainsäädännöstä, jota käsitellään Talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa (Ecofin). Lainsäädäntöesityksessä luodaan digitaaliselle eurolle lainsäädännöllinen kehys, jossa säädetään muun muassa digitaalisen euron laillisen maksuvälineen asemasta, jakelumallista- ja tavoista, kauppiaaprovisioiden ja siirtohinnoittelun rajaamisesta, yksityisyyden suojasta, sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamiseen liittyvistä kohdista. Asetusehdotuksesta valmistellaan perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnan käsittelyä varten.

3. Raportointi kansainvälisistä kokouksista

Puheenjohtaja kertoo Marrakechissä 11.-14.10.2023 pidetyistä G20-ryhmän sekä Kansainvälinen valuuttarahasto IMF:n kokouksista. Lisäksi kuullaan todennäköisesti IMF-komitean puheenjohtajana toimivaa Espanjan ministeriä.

Raportointi kansainvälisistä kokouksista on esillä myös ECOFIN-neuvostossa seuraavana päivänä.

Liitteet -